

Ekologicky šetrný, ekonomicky přínosný provoz kanceláře

Rejstřík biovýrobků

Rejstřík „Fair Trade“ prodejních míst

Rejstřík českých „ekologicky šetrných výrobků“

© Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Kateřinská 26, 120 00 Praha 2, 2006.
ISBN 978-80-903244-0-4

OBSAH

ÚVOD	4
I. VYUŽITÍ MANUÁLU A REJSTŘÍKŮ V PRAXI	5
II. KANCELÁŘSKÝ NÁBYTEK	6
2.1 Nebezpečná chemie	8
2.2 Nábytek ze dřeva	10
III. KANCELÁŘSKÉ POTŘEBY	12
3.1 Kancelářský papír	12
3.2 Kancelářské potřeby	16
IV. ENERGIE	19
4.1 „Zelená“ energie	21
4.2 Kancelářské přístroje	23
4.3 Ostatní elektrospotřebiče	29
4.4 Osvětlení	31
4.5 Vytápění a klimatizace	33
V. VODA	35
5.1 Úspory vody	36
5.2 Úklid, čisticí prostředky	40
VI. STRAVOVÁNÍ, OBČERSTVENÍ, RAUTY	43
VII. DOPRAVA	47
7.1 Alternativní a hromadná doprava	50
7.2 Šetrná automobilová doprava	51
VIII. ODPADY	55
8.1 Třídění odpadů	56
8.2 Zpětný odběr elektroodpadu	59
8.3 Likvidace ostatních odpadů	60
ZÁVĚREM PRO „LABUŽNÍKY“	62
Udržitelný rozvoj	62
Udržitelná spotřeba (a výroba)	64
Přínos „ekologizace“ provozu kanceláří	66
SEZNAM POUŽITÝCH ODKAZŮ	68
REJSTŘÍK ČESKÝCH BIOPOTRAVIN	74
REJSTŘÍK „FAIR TRADE“ PRODEJNÍCH MÍST	86
REJSTŘÍK ČESKÝCH „EKOLOGICKY ŠETRNÝCH VÝROBKŮ“	89

ÚVOD

Vážení čtenáři, vážené čtenářky,

tento manuál je určen především kancelářským profesím neboli:

- † kancelářím podnikatelských subjektů – manažerům a manažerkám, asistentkám, asistentům, účetním atd...;
- † obchodním společnostem, bankám, pojišťovnám, cestovním kancelářím, konzultačním a poradenským firmám, právníckým firmám, uměleckým agenturám, firmám věnujícím se účetnictví atd.;
- † nestátním neziskovým organizacím (NNO);
- † veřejné správě
- † a školským, kulturním, zdravotnickým a sociálním zařízením.

V Evropské unii a potažmo i v České republice dochází v posledních letech k výraznému poklesu zaměstnanosti i celkového významu primárního sektoru ekonomiky zahrnujícího zemědělství, lesnictví a rybolov, a z části také sekundárního sektoru neboli zpracovatelského průmyslu a naopak k významnému nárůstu terciárního sektoru – sektoru služeb. V Evropské unii v současnosti pracuje v sektoru služeb téměř 66 % všech zaměstnanců, v České republice je to 56,6 % zaměstnaných obyvatel a do budoucna se očekává další růst.

Tyto ukazatele naznačují, že kancelářské profese se stávají velmi významnou spotřební složkou společnosti, s obrovským potenciálem „ekologizovat“ svůj provoz. Opatření zmírňující negativní dopad provozu kanceláří na životní prostředí přináší i finanční prospěch vzniklý úsporami energií, vody, surovin a minimalizací produkce odpadů. Pozitivní vztah k životnímu prostředí navíc ocení řada klientů a zákazníků.

Tato publikace je zdrojem základních informací o udržitelném rozvoji, o udržitelné spotřebě a o způsobech, kterými lze „ekologizovat“ provoz kanceláří. Manuál je rozdělen do sedmi hlavních částí. Každá z nich je věnována jednomu specifickému problému – např. energii, vodě či odpadům. Ve všech kapitolách naleznete informace o dané problematice a návrhy změn vedoucích k takovému provozu kanceláře, který co nejméně zatěžuje životní prostředí.

V manuálu jsou uvedeny základní informace a návody, proto jsou součástí manuálu i odkazy na tištěné a elektronické zdroje obsahující podrobnější sdělení.

Součástí publikace jsou i rejstříky ekologicky šetrných výrobků a biopotravin vyrobených v České republice a rejstřík „fair trade“ výrobků u nás rovněž dostupných.

Věříme, že Vám manuál i rejstříky budou užitečným pomocníkem.

Za autorský tým PhDr. Leona Kupčíková

I. VYUŽITÍ MANUÁLU A REJSTŘÍKŮ V PRAXI

Malý skutek má cenu milionů dobrých úmyslů.

Tento manuál je určen především pro ty, kdo se s problematikou „ekologizace“ provozů firem či domácnosti teprve seznamují.

V tématicky laděných kapitolách naleznete základní informace, rady a doporučení. Pro zvědavé čtenáře, dychtící po podrobnějších informacích, uvádíme u každého tématu odkazy na publikace či webové stránky, které se dané problematice věnují hlouběji.

V rejstřících¹ uvádíme seznamy těch výrobků, které lze využít v kancelářích a které jsou, v případě biopotravin a ekologicky šetrných výrobků, vyrobeny a prodávány v České republice. U „Fair Trade“ výrobků uvádíme hlavní dovozce „Fair Trade“ a prodejní místa v ČR.

Rozhodnete-li se „ekologizovat“ provoz své kanceláře, odměnou vám bude:

- minimalizace škodlivých dopadů provozu vaší kanceláře na životní prostředí neboli **ochrana životního prostředí i zdraví** vašich zaměstnanců a ostatních občanů;
- hodnoceno z delšího časového úseku – **finanční úspory** a tudíž větší **konkurenceschopnost**;
- **silnější místní ekonomika**;
- efektivnější nakládání se zdroji – **úspora vody a energií**;
- v případě firmy – **tvorba dobrého jména firmy** – ohleduplné jednání k životnímu prostředí ocení většina zákazníků i obchodních partnerů;
- v případě veřejné správy – **vyšší míra důvěry** veřejnosti v činnosti veřejné správy.

Navíc se environmentálně² příznivé chování veřejné správy a podnikatelských subjektů – zejména kancelářských profesí, jež přicházejí do styku s mnoha občany, stává **vzorem a příkladem dobré praxe pro další organizace a veřejnost**.

Nákup ekologicky šetrných výrobků často vyžaduje vyšší počáteční náklady, přesto dochází k vysokým finančním úsporám. A to díky delší životnosti výrobků a jejich úspornému provozu či jejich snadné opravitelnosti.

Není nezbytné a pravděpodobně ani reálně řídit se všemi radami a návody, které v publikaci naleznete. Důležité je vybrat si a řídit se alespoň některými z nich, protože i „malý skutek má cenu milionů dobrých úmyslů“.

¹ Obsah rejstříků byl dokončen v červnu 2006. Ekologicky šetrné výrobky a biopotraviny certifikované po tomto datu a prodejní místa „Fair Trade“ výrobků vzniklá po červnu 2006 nejsou v rejstřících uvedeny.

² Environmentálně příznivé chování = šetrné chování k životnímu prostředí.

II. KANCELÁŘSKÝ NÁBYTEK

Kdo židli má, ten bydlí.

Nábytek tvoří nezbytnou součást vybavení všech kanceláří. Chcete-li přispět k ochraně životního prostředí a lidského zdraví, preferujte nábytek:

- vyrobený z dřevěného masivu;
- z přírodních materiálů;
- případně vyrobený z recyklovaných materiálů – papíru a plastů;
- označený logem „*Ekologicky šetrný výrobek*“;
- označený logem „*FSC*“ (jedná se o nábytek ze dřeva, které má ekologickou certifikaci) – viz kap. 2.2. Nábytek ze dřeva;
- vyrobený v České republice;
- s nelepenými díly;
- opětovně využitelný nebo opravitelný s dlouhou životností;
- neobsahující nebezpečné chemické látky.

„*Ekologicky šetrný výrobek*“

Výrobky označené ochrannou známkou - ekoznačkou „*Ekologicky šetrný výrobek*“ – dávají spotřebitelům státní garanci toho, že na základě hodnocení byly u výrobků minimalizovány nepříznivé vlivy na životní prostředí a přírodní zdroje, které vznikají při jeho výrobě, užívání i likvidaci, a přitom tyto výrobky splňují ostatní kritéria a normy kvality.

Nábytek z dřevěného masivu

Celodřevěný nábytek, resp. nábytek z dřevěného masivu je ten, jehož všechny části kromě zadní stěny nebo zásuvkových dnů jsou vyrobeny z jednoho druhu dřeva. Nábytek z dřevěného masivu má výborné vlastnosti a zejména dlouhou životnost. Při výběru dřevěného nábytku dávejte přednost:

- tuzemským výrobkům;
- výrobkům označeným logem „*Ekologicky šetrný výrobek*“ případně logem „*FSC*“.

Více informací se dozvíte v kapitole 2.2 Nábytek ze dřeva.

Nábytek z recyklovatelných materiálů – z kovu, skla

Další ekologickou variantou je nábytek z kovu, skla případně dalších přírodních materiálů. U nábytku z kovu dbejte na to, aby daný výrobek:

- byl vyrobený v České republice;
- měl značku „*Ekologicky šetrný výrobek*“;

- nebyl pokovován chromem, niklem nebo cínem a jejich sloučeninami – environmentálně příznivější metodou ochrany kovových součástí před korozí je použití práškových laků;
- obsahoval co nejvíce recyklované kovové suroviny.

Nábytek z plastu

Pokud se rozhodnete přece jen pro nábytek z plastu, vyberte výrobky, které:

- mají snadno demontovatelné díly;
- jsou vyrobené z jednoho druhu plastu;
- neobsahují PVC ani zpomalovače hoření (polybromované bifenylétery) či jiné toxické, karcinogenní nebo mutagenní látky.

Opětovně využitelný nebo opravitelný nábytek s dlouhou životností

Používání výrobků s delší dobou životnosti je environmentálně mnohem příznivější než používání výrobků s krátkou životností. Tyto výrobky nemusí být příliš často opravovány nebo přímo likvidovány, tím se snižují nároky na spotřebu surovin i množství produkovaného odpadu. Jednoduchá konstrukce a snadná opravitelnost významným způsobem prodlužují praktickou životnost výrobku. Ve skutečnosti značné množství nábytkářských výrobků může být opraveno a opětovně používáno. Takovéto zacházení s výrobky snižuje množství odpadu, který končí na skládkách nebo ve spalovnách.

Chcete-li, aby vámi zakoupený nábytek dlouho vydržel:

- kupujte nábytek s jednoduchou konstrukcí, která umožňuje poškozené díly vyjmout a opravit nebo v nejnětějších případech vyměnit;
- snažte se poškozené části nábytku opravit sami či za pomoci výrobce nebo opravářské firmy;
- s ohledem na snadnou likvidaci si vybírejte nábytek, který má snadno rozebratelné díly;
- nekupujte nábytek vyrobený z více druhů plastů nebo z plastů a dřevní hmoty, protože tyto materiály jsou obtížně recyklovatelné;
- vyhledávejte nábytek vyrobený z materiálů s recyklovatelným obsahem.

2.1 Nebezpečná chemie

Na výrobu některých druhů nábytku jsou používány nebezpečné chemické látky ohrožující životní prostředí i lidské zdraví. Snažte se nákupu takových výrobků vyvarovat. Zakoupením nábytku, na jehož výrobu nebyly použity nebezpečné chemické látky přispějete k ochraně:

- životního prostředí – zabráníte kontaminaci životního prostředí nebezpečnými látkami;
- zdraví vašich zaměstnanců – dlouhodobý kontakt s nebezpečnými látkami může vyvolat alergie a další zdravotní problémy.

Kupujte proto výrobky:

- se značkou „*Ekologicky šetrný výrobek*“ – tyto výrobky neobsahují žádné nebezpečné chemické látky;
- jejichž díly a spoje jsou snadno rozdělitelné – díly z různých materiálů spojené pomocí lepidel mohou obsahovat nebezpečné chemické látky;
- které jsou lepeny lepidly neobsahujícími těkavé organické látky např. formaldehyd;
- jejichž čalounění je vyrobeno z přírodních materiálů – z juty, sisalu, kokosových vláken, lnu atd.

Vyhýbejte se nábytku, při jehož výrobě byly použity tyto nebezpečné látky:

- formaldehyd a isokyanáty – pojidla;
- polybromované bifenyly – zpomalovače hoření;
- formaldehydy – součást lepidel;
- barvy, laky a další nátěrové hmoty obsahující:
 - těkavé organické látky,
 - halogenová rozpouštědla,
 - aromatické uhlovodíky,
 - volné formaldehydy,
 - těžké kovy;
- freony (CFC) nebo tzv. měkké freony (HCFC) – nadouvadla do čalounění.

Formaldehyd a isokyanáty

Formaldehyd a isokyanáty jsou součástí pojidel pro výrobu dřevotřískových nebo dřevovláknitých desek, překližek atd. Jsou zdraví nebezpečné. Formaldehyd má karcinogenní a mutagenní účinky. Způsobuje alergie a dýchací problémy.

Polybromované bifenyly – zpomalovače hoření

Polybromované bifenyly se používají pro prevenci požárů. Přidávají se do syntetických pěn pro výrobu čalounění. Tyto látky patří mezi perzistentní organické sloučeniny a mohou způsobovat hormonální poruchy či jinak ohrožovat lidské zdraví.

Freony (CFC) nebo tzv. měkké freony (HCFC) – nadouvadla do čalounění

Pro výrobu polyuretanové pěny (molitanu) do čalounění slouží jako nadouvadla řada látek. V minulosti to byly i freony (CFC) nebo tzv. měkké freony (HCFC), které rozrušují ozonovou vrstvu atmosféry Země. Jejich používání bylo zakázáno. Jako zdravotně a environmentálně nejméně nebezpečná nadouvadla se jeví voda a oxid uhličitý. Alternativou k syntetické pění je čalounění vyrobené z přírodních materiálů.

Bližší informace o environmentálních kritériích pro zařízení interiérů, kancelářský nábytek, podlahové krytiny, barvy a nátěry naleznete v publikaci Hrubý, P.: Příručka pro zelené nakupování v obcích. České Budějovice: Rosa, o.p.s., 200, str. 27 – 37 nebo v elektronické podobě na stránkách projektu Zelené úřadování http://www.zeleneuradovani.cz/download/zk_barvy-nabytek.pdf.

Barvy, laky a další nátěrové hmoty obsahující nebezpečné chemické látky

Některé barvy, laky a další nátěrové hmoty obsahují tyto životnímu prostředí a zdraví nebezpečné látky:

- těžké organické látky;
- halogenová rozpouštědla;
- aromatické uhlovodíky;
- volné formaldehydy;
- těžké kovy.

Vyhýbejte se těmto výrobkům.

Bližší informace o přípustném množství nebezpečných látek v nátěrových hmotách můžete nalézt ve směrnici pro udělení ekoznačky „*Ekologicky šetrný výrobek*“ pro nátěrové hmoty ředitelné vodou na stránkách České informační agentury životního prostředí: [http://www.cenia.cz/www/webapp.nsf/webfiles/files-ESV-smernice-042004.pdf/\\$FILE/042004.pdf](http://www.cenia.cz/www/webapp.nsf/webfiles/files-ESV-smernice-042004.pdf/$FILE/042004.pdf)

2.2 Nábytek ze dřeva

Dřevo je krásný, vysoce kvalitní, nadčasový materiál. Z ekologického pohledu je produktem obnovitelného zdroje surovin, nicméně platí, že nešetrná, intenzivní průmyslová těžba stromů a těžba vzácných druhů stromů přispívá k nadměrnému využívání lesů a k:

- ničení světových pralesů – v posledních třiceti letech bylo zničeno téměř 80 % všech světových pralesů;
- těžbě vzácných tropických dřevin;
- vodní a větrné erozi půd v odlesněných oblastech;
- poškozování pramenných oblastí;
- úbytku biologické rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů;
- destrukci tradičního způsobu života přírodních národů – průmyslová těžba dřeva vyhání příslušníky přírodních národů z jejich přirozeného prostředí a ohrožuje jejich kulturu i přežití.

Další negativní jevy mohou vzniknout během výrobního procesu, pokud jsou používány těžké organické a chemické látky, které:

- znečišťují ovzduší;
- se mohou z nábytku uvolňovat i v pozdější době během jeho používání a tak znečišťovat interiéry budov a ohrožovat lidské zdraví.

Jako spotřebitelé máte možnost efektivně snižovat uvedené negativní dopady na životní prostředí a lidské zdraví preferováním nábytku:

- vyrobeného v České republice a majícího regionální značení;
- označeného logem „FSC – Forest Stewardship Council“;
- z dřevěného masivu;
- neobsahujícího nebezpečné chemické látky viz kapitola 2.1. Nebezpečná chemie.
- označeného logem „*Ekologicky šetrný výrobek*“.

Regionální značení

Hlavním smyslem regionálního značení je zviditelnění regionů vyznačujících se krásnou přírodou i výrobků, které se v těchto oblastech produkují. Toto značení mají výrobky z Krkonoš, Beskyd a Šumavy.

Certifikaci neboli značení může získat pouze výrobek:

- vyrobený v Krkonoších, Beskydech nebo na Šumavě;
- jehož výroba nepoškozuje přírodu;
- který je něčím jedinečný – například dlouholetá tradice, ruční výroba apod.

Regionální značení nenahrazuje ekologické certifikace.

Více informací o regionálním značení a také seznam regionálně označených výrobků naleznete na <http://www.domaci-vyrobyky.cz>.

FSC – „Forest Stewardship Council“

„Forest Stewardship Council“ je nevýdělečná, nezávislá mezinárodní nevládní organizace, která podporuje environmentálně odpovědné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů celého světa, čímž se snaží chránit mizející, ohrožené a devastované světové lesy. Původně se aktivity „FSC“ a certifikace zaměřovala na tropické lesy, které byly v 80. letech minulého století bezohledně likvidovány, později se rozšířila i na lesy severního a mírného pásma.

Logem „FSC“ jsou označeny produkty vyrobené ze dřeva pocházejícího z lesů obhospodařovaných ekologicky vhodným způsobem – tj. způsobem, „*při kterém je přežití lesa zabezpečeno bez závažných a trvalých ekosystémových změn*“.³

Bližší informace o certifikaci lesů naleznete na internetových stránkách FSC ČR.
<http://www.czechfsc.cz> a http://www.slprktiny.cz/certifikace_fsc.php.

Likvidace dřevěného nábytku

Při likvidaci dřevěného nábytku se pokuste:

- nabídnout starý, ale funkční nábytek – neziskovým organizacím, charitám, školám, azylovým domům či jiným obdobným institucím ve vašem okolí;
- před konečnou likvidací nábytku se ujistěte, že již nemůže být opraven nebo opětovně využit třeba někým jiným;
- domluvte se s výrobcem či dodavatelem vašeho nábytku na možnostech zpětného odběru a jeho ekologické likvidace nebo na poskytnutí návodu k jeho ekologicky nezávadné likvidaci;
- části nábytku z kovu či jiných vhodných materiálů, které již nejsou více použitelné předejte k recyklaci;
- domluvte se s firmami (např. stěhovací), které poskytují odvoz nábytku určeného k likvidaci do sběrných dvorů.

³ http://www.slprktiny.cz/certifikace_fsc.php.

III. KANCELÁŘSKÉ POTŘEBY

Jedna tuna papíru vyrobená ze 100 % recyklovaného papíru v porovnání s nepoužitým papírem ušetří 4 100 kW/h elektrické energie, 26,5 tisíc litrů vody, 27 kilogramů látek znečišťujících ovzduší a 2,7 m³ prostoru na skládce.

Green Seal's Choose Green Report. Green Seal. Washington, D.C., 2002

Výroba a spotřeba papíru a nejrůznějších kancelářských potřeb může působit negativní dopady na životní prostředí a lidské zdraví. V následujících podkapitolách informujeme o možnostech a postupech šetrného používání těchto výrobků, které snižují znečišťování životního prostředí a zvyšují ochranu zdraví zaměstnanců úřadů a kanceláří.

3.1 Kancelářský papír

Spotřeba papíru neustále stoupá. Produkce papíru a celulózy je závislá na velké spotřebě dřeva. Masivní těžba dřeva nepříznivě ovlivňuje lesní ekosystémy. Předpokládá se, že celosvětová roční spotřeba vzroste ze 300 mil. tun v roce 1997 na více než 400 mil. tun v roce 2010.⁴ V České republice vzrostla produkce papíru a lepenky za posledních 5 let o 29 procent. Také oblast spotřeby zaznamenala prudký nárůst. V roce 1993 připadlo na 1 obyvatele České republiky 61 kg papíru, v roce 2005 to bylo již 133,3 kg papíru na osobu.

Na výrobu papíru a celulózy je potřeba velké množství:

- energii;
- dřeva;
- vody a chemických látek.

Vedlejšími nezamýšlenými důsledky výroby papíru jsou:

- emise skleníkových plynů;
- pevné odpady;
- kapalné odpady.

Na spotřebě papíru se ve značné míře podílejí i kanceláře. Více kanceláří, ve kterých se nepoužívá papír se zatím nepotvrdila. I s rozvojem moderních informačních a komunikačních technologií, zůstává papír – tištěné slovo – hlavním pracovním médiem. Nízké náklady na tisk, rostoucí kvalita tisku, jeho snadná dostupnost a také vysoká preference tištěných materiálů jsou příčinou toho, že tištěné dokumenty stále tvoří nedílnou součást práce v kancelářích a vedou k nárůstu spotřeby papíru.

⁴ Zdroj: LIVING TREE PAPER http://www.livingtreepaper.com/about_faq.html

Přítom úsporné nakládání s papírem – omezování spotřeby, opětovné využívání a recyklace použitého papíru významně přispívá k ochraně životního prostředí:

- nižší spotřebou dřeva;
- nižší spotřebou chemických látek;
- nižší produkcí látek znečišťujících vody;
- nižší produkcí papírových odpadů.

Pokuste se proto ve vaší kanceláři:

- minimalizovat spotřebu papíru;
- preferovat recyklovaný papír;
- používat ekologicky šetrné a tuzemské výrobky;
- šetrně přistupovat k výrobě a distribuci propagačních, informačních materiálů, publikací a podobně.

Minimalizace spotřeby papíru

V první řadě omezte tisk nebo kopírování materiálů, které skutečně nepotřebujete. Pokud se budete řídit tímto pravidlem, ušetříte nejenom velké množství listů papíru a snížíte produkci papírového odpadu, ale můžete i ušetřit místo v kanceláři. Skladování papíru zabírá spoustu kancelářského prostoru. V mnoha případech jsou elektronické kopie dokumentů nebo různých materiálů dostačující.

Pokuste se omezit spotřebu papíru opětovným využíváním papíru. Papír popsaný z jedné strany používejte k psaní poznámek, tisku či kopírování různých konceptů, náčrtů či e-mailů, pokud se jejich vytištění či kopírování nemůžete vyhnout.

Je-li to možné:

- prohlížejte nebo editujte koncepty či dokumenty v elektronické podobě;
- u rozsáhlých dokumentů, které musíte vytisknout:
 - změňte nastavení okrajů,
 - zmenšete velikost písma,
 - zmenšete mezery mezi řádky;
- změňte nastavení tiskárny – tiskněte zmenšené dvě stránky na jednu stranu papíru;
- využívejte možnosti oboustranného tisku a kopírování;
- preferujte elektronickou korespondenci.

Pro vnitřní potřebu kanceláře opakovaně využívejte již použité obálky, balící papír či další papírové obaly.

Preferování recyklovaného papíru

Recyklovaným papírem nazýváme takový papír, který obsahuje zbytky staré odpadní papírové hmoty. Papír tvoří velkou součást odpadů, které končí na skládkách nebo ve spalovnách. V České republice se recykluje jen 40 % ze spotřebovaného papíru.

Při práci v kanceláři používejte recyklovaný nebělený papír. Naopak se vyvarujte používání běleného papíru. Při výrobě běleného papíru se používá chlór, který se může dostávat do životního prostředí a vytvářet jedovaté dioxiny, které jsou karcinogenní, poškozují imunitní systém či jinak negativně ovlivňují lidské zdraví. Nebělený papír je zesvětlován za použití jiných chemikálií, jež jsou méně škodlivé pro životní prostředí. Některé značky neběleného papíru jsou ve stupni světlosti srovnatelné se standardním běleným papírem.

Na trhu jsou dostupné výrobky obsahující 100 % recyklovaného a neběleného papíru. Jedná se o velmi široké spektrum výrobků zahrnující:

- různé typy papírových archů, z nichž některé jsou vhodné i do kopírek a tiskáren;
- různé tiskopisy či formuláře;
- sešity a bloky;
- diáře;
- obálky;
- pokladní kotouče;
- tašky;
- šanony a pořadače z hladké lepenky;
- hygienické papíry – toaletní papír, kapesníčky, ubrousky, ručníky, utěrky atd.

Informace o výrobcích z recyklovaného papíru a jeho dodavatelích naleznete na stránkách Sdružení Arnika <http://papir.arnika.org/sortiment.shtml> a <http://papir.arnika.org/distributori.shtml>.

Ekologicky šetrný výrobek

Papírové výrobky označené značkou „*Ekologicky šetrný výrobek*“:

- obsahují minimálně 70 % sběrového papíru;
- nejsou běleny chlórem ani jeho sloučeninami;
- nejsou do nich přidávány optické zjasňující prostředky;
- během jejich výroby nejsou používány toxické látky;
- výrobky jsou stoprocentně recyklovatelné.

Šetrná výroba a distribuce propagačních a informačních materiálů, publikací a dalších tiskovin

V případě, že je součástí vaší firemní politiky tvorba a distribuce publikací nebo jiných propagačních materiálů, jako jsou zpravodaje, brožury, zprávy, informační letáky, vizitky a podobně, snažte se:

- používat recyklovaný papír, na trhu je k dispozici měkký papír i tvrdý karton;
- navrhovat velikosti pro standardní formáty papíru, vyhněte se tak produkci odpadů spojených s ořezáváním přebytečného papíru;
- tisknout všechny materiály oboustranně;
- při navrhování publikace vyhnout příliš velkým písmenům a mezerám mezi řádky;
- omezit počet barev, které používáte, protože, barvy snižují možnosti recyklace;
- vyvarovat používání laků, fólií či dalších vrstev, které není možné recyklovat;
- používat i kroužkové nebo spirálové vazby, které umožňují snadnou recyklaci papíru.

Likvidace kancelářského papíru

V kancelářích je možné recyklovat většinu vyprodukovaného papírového odpadu. Do tříděného odpadu ale rozhodně nepatří:

- impregnované papíry – impregnují se látkami, které odpuzují vodu, nelze je rozvláknit, poškozují papírenská zařízení (např. voskované papíry);

- papíry jemně mleté (pergamen, pergamenová náhrada či pauzovací papír) – sklovitě průsvitné až průhledné, hůře promastitelné;
- papíry natírané látkami odpuzujícími vodu – s vrstvou vosku či silikonu (např. podkladový papír pro samolepky, asfaltová lepenka, fotografie atd.);
- papíry se samolepicí vrstvou – lepidlem (obálky tlakem zavíratelné, samolepky atd.);
- silně znečištěné papíry.

Informace o recyklaci papírových výrobků naleznete na internetových stránkách Sdružení Arnika <http://papier.arnika.org/dosberu.shtml>. Co všechno do patří do kontejnerů na recyklovaný odpad se dozvíte také v kapitole VIII. Odpady.

3.2 Kancelářské potřeby

Zaměstnanci kanceláří každodenně používají v rámci své profese řadu kancelářských potřeb:

- tužky;
- pera;
- fixy a zvýrazňovače;
- lepidla;
- diskety a kompaktní disky (CD);
- kalkulačky;
- galvanické články a baterie;
- kancelářské potřeby pro prezentace a jednání.

Kancelářské potřeby jsou vyrobeny z různých materiálů – papíru, plastů, kovů atd. Během výroby a užívání kancelářských potřeb:

- se spotřebovávají surovinové zdroje a energie;
- dochází ke znečišťování vody a ovzduší, protože k produkci některých výrobků, například aromatizovaných fixů jsou používány toxické látky;
- vzniká tak velké množství odpadů, včetně nebezpečných.

Dochází k ohrožování lidského zdraví, protože řada výrobků obsahuje nebezpečné látky, které mohou nepříznivě působit na spotřebitele.

Tyto negativní jevy můžete zmírnit na základě informovaného a zodpovědného výběru a používání. Přispějete tak:

- k minimalizaci negativního vlivu vaší organizace či firmy na životní prostředí
- a k ochraně zdraví zaměstnanců.⁵

Nakupujte proto:

- pouze ty výrobky, které skutečně potřebujete;
- ekologicky šetrné a pokud možno tuzemské výrobky;
- výrobky označené logem „CE – Conformité Européenne“ (evropská shoda) – tyto výrobky splňují požadavky týkající se zdraví, bezpečnosti, životního prostředí a ochrany spotřebitele. Výrobek splňuje veškeré náležitosti základních požadavků všech direktiv EU, které se na daný produkt vztahují;
- velká balení výrobků, které používáte často;
- opětovně využitelné výrobky;
- a výrobky s vysokým podílem recyklovaného materiálu.

Během používání kancelářských potřeb dodržujte tato doporučení:

- s kancelářskými potřebami zbytečně neplývejte;
- s kancelářským vybavením nakládejte šetrně;
- omezte nákup a časté střídání výrobků s omezenou životností;
- používejte výrobky, které mají dlouhou trvanlivost a dají se snadno opravit či vylepšit;
- naopak nepoužívejte výrobky obsahující zdraví škodlivé toxické materiály – PVC a polystyren.

⁵ Zdroj: Hrubý, P.: *Příručka pro zelené nakupování v obcích*. České Budějovice: Rosa, o.p.s. 2006, str. 18.

Tužky a pastelky

Používejte tužky a pastelky jako alternativu k inkoustovým fixům a zvýrazňovačům. Zejména pastelky se silnými hroty nebo suché – tužkové – zvýrazňovače mohou efektivně nahradit zvýrazňovače fungující na bázi alkoholu a rozpouštědel.

Používejte:

- zatažitelné tužky s vyměnitelnou tuhou;
- preferujte tužky a pastelky s nelakovanou dřevěnou rukojetí.

Kuličková a plnicí pera

Nepoužívejte pera na jedno použití. Naopak používejte:

- kuličková pera s vyměnitelnou náplní;
- plnicí pera s plněním inkoustu z lahvičky;
- kuličková pera a plnicí pera z recyklovaných materiálů.

Fixy a zvýrazňovače

Vyhýbejte se fixům a zvýrazňovačům, které fungují na bázi rozpouštědel nebo alkoholu. Fixy na bázi aromatických rozpouštědel jsou navíc toxické!

Používejte fixy a zvýrazňovače:

- s netoxickými náplněmi na bázi vody, které plnohodnotně nahradí trvale nesmývatelné inkousty. Jejich výhodou je i to, že je lze odstranit z nábytku, stěn, oblečení nebo kůže snadněji než fixy či zvýrazňovače na bázi rozpouštědel či alkoholu;
- s tenčími hroty, které jsou ekologicky šetrnější, protože nenanášejí tolik inkoustu na papír, v případě aromatizovaných fixů tenčí fixy uvolňují do ovzduší méně aromatických rozpouštědel;
- netoxické fixy pro psaní na bílé tabule.

Lepidla

Používejte:

- vodou ředitelná lepidla;
- používejte lepidla na bázi škrobu, dextrinu nebo bílkoviny.

Vyvarujte se používání lepidel obsahujících těkavé organické látky, které jsou škodlivé pro životní prostředí.

Přehled kritérií pro environmentálně šetrné kancelářské potřeby a vybavení rozdělené podle výrobních kategorií naleznete v publikaci Hrubý, P. Příručka pro zelené nakupování v obcích. České Budějovice: Rosa, o.p.s., 2006 nebo v elektronické podobě na stránkách projektu „Zelené úřadování“ http://www.zeleneuradovani.cz/download/zk_kanc-potreby.pdf.

Diskety a kompaktní disky (CD)

Nezapomeňte, že diskety je možné používat opakovaně. Zformátováním smažete stará nepotřebná data a disketu opět použijte. Dávejte přednost prepisovatelným CD. Nakupujte CD ve větších baleních.

Nekupujte jednotlivé CD v plastových krabičkách, ale ve větších balení s papírovými obálkami. Poškozené či nepoužitelné CD vyhazujte do kontejnerů na plasty.

Kalkulačky

Používejte kalkulačky napájené slunečními články.

Galvanické články a baterie

Pokuste se omezit používání jednorázových galvanických článků. Preferujte alkalické či nikl-kadmiové nabíjecí články umožňující mnohonásobné nabíjení.

Na tužkové baterie a jiné galvanické články se vztahuje povinnost koncových prodejců informovat spotřebitele o způsobech zpětného odběru nebo odebírat již nepoužitelné výrobky bez nároků na úplatu. Shromažďujte nepoužitelné baterie a vračejte je prodejcům.

Nezapomeňte, že nikl-kadmiové články jsou toxické a proto patří mezi nebezpečný odpad!

Bližší informace naleznete v příručce *Zelené úřadování*. Síť ekologických poraden, 2004, str. 10 nebo v elektronické podobě na stránkách Sítě ekologických poraden http://www.ekoporadna.cz/zelene_uradovani.pdf

Kancelářské potřeby pro prezentace a jednání

Pokud se chystáte na prezentaci vaší firmy, výrobků či služeb pokuste se:

- omezit spotřebu promítacích fólií;
- promítat prezentaci v elektronické podobě prostřednictvím dataprojektoru;
- používat raději bílé tabule a mazatelné fixy na bázi vody než flipcharty a papíry;
- podkladové, informační a propagační materiály zasílejte účastníkům prezentace předem v elektronické podobě nebo je tiskněte oboustranně na recyklovaný papír.

Informujte své obchodní partnery, klienty či zákazníky o ekologickém smýšlení vaší firmy – uvádějte v propagačních materiálech, že používáte ekologicky šetrné výrobky, odebíráte „zelenou“ energii či třídíte odpad.

Likvidace kancelářských potřeb

V první řadě se snažte předcházet vzniku odpadů. Vzniklé odpady roztřídte podle druhu na papír, plasty, sklo, nebezpečný odpad a směsný odpad. Takto roztříděné odpady vyhoďte do kontejnerů na tříděný odpad či kontejnerů na směsný odpad. Nebezpečné odpady odevzdejte do pojízdných sběrů nebezpečného odpadu nebo do sběrných dvorů.

Přečtěte si kapitolu VIII. Odpady, dozvíte se více o třídění a odstraňování odpadů.

IV. ENERGIE

Energie je schopnost hmoty konat práci (působit silou po dráze). Těleso nebo pole, které nemá energii, nemůže konat práci. Konáním práce se energie mění z jednoho druhu na jiný, celkové množství energie zůstává stejné.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Energie>

Současné trendy přispívají ke stále se zvyšující spotřebě elektrické energie. Rozvoj průmyslové výroby a nových technologií s sebou přináší produkci nových výrobků a služeb a tím i nárůst spotřeby elektrické energie. Mezi lety 1999 – 2004 vzrostla spotřeba elektrické energie v ČR o 5 630 mil. kWh,⁶ to činí nárůst o 12 %.

Výroba a spotřeba energie je hlavním faktorem ovlivňujícím stav životního prostředí. Přestože probíhá rozsáhlý výzkum v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů (větrné elektrárny, solární panely, biomasa, malé vodní elektrárny), je hlavní podíl energie produkován z neobnovitelných zdrojů. To s sebou přináší:

- nadměrné čerpání přírodních zdrojů nerostných surovin;
- produkci skleníkových plynů např. CO₂, které přispívají ke globálnímu oteplování;
- a produkci dalších látek poškozujících životní a prostředí a zdraví lidí.

Spotřeba energie v kanceláři

Provoz současných kanceláří je velmi náročný na spotřebu elektrické energie. Na její spotřebě se podílí:

- osvětlení;
- osobní počítače;
- tiskárny;
- kopírky;
- rychlovarné konvice;
- lednice;
- mikrovlnné trouby;
- vytápění
- a klimatizace.

Před patnácti či dvaceti lety si zaměstnanci v kancelářích vystačili s několika elektrickými psacími stroji. Rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií znamenal značný nárůst elektrických spotřebičů. Práci bez osobních počítačů, notebooků, tiskáren, kopírek a faxů si dnes již nikdo nedokáže představit. Kanceláře jsou vybaveny i dalšími lehce přehlédnutelnými spotřebiči. Počítače jsou propojené do vnitropodnikových sítí, jejichž spojovací zařízení jsou stále zapnuta. Velké firmy často navíc využívají různé skartovací, děrovací a vázací stroje. To všechno má vliv na nárůst spotřeby elektrické energie.

⁶ „Statistická ročenka životního prostředí České republiky“. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005, str. 57, tab. A2.5.11

Energetická náročnost kancelářských přístrojů však nesouvisí pouze se spotřebou elektrické energie k jejich vlastnímu provozu. Daleko vyšší spotřebu energií představuje jejich výroba a doprava. Tato tzv. „vtělená energie“ má mnohem větší negativní dopady na životní prostředí než samotný provoz kancelářských zařízení. Výroba kancelářských elektrospotřebičů je náročná i na používané suroviny, kterých je v přírodě omezené množství a jejichž výroba vnáší do životního prostředí škodlivé látky. Řada komponentů kancelářských přístrojů může obsahovat i toxické látky jako je:

- rtuť;
- PVC;
- změkčovače PVC (ftaláty);
- látky zpomalující hoření – polybromované bifenyly či polybromované bifenylylétery.

Odpovědný výběr kancelářských spotřebičů, jejich šetrné používání a následná likvidace může podstatně snížit dopady na životní prostředí a vést k úspoře finančních prostředků.

4.1 „Zelená“ energie

V minulosti byla energie vyráběna pouze z neobnovitelných zdrojů – z uhlí, topného oleje, zemního plynu a později z uranu. Tyto zdroje energie mají dvě velké nevýhody:

1. zásoby těchto neobnovitelných zdrojů budou jednoho dne vyčerpány;
2. značně zatěžují životní prostředí – přispívají ke globálním změnám klimatu.

V současnosti je energie vyráběna i z obnovitelných ekologicky šetrných zdrojů:

- vody;
- větru;
- slunečního záření;
- geotermálních zdrojů;⁷
- a biomasy.

Jedná se o takzvanou „zelenou“ energii, která má navíc příznivý dopad i na lokální rozvoj. Zatímco energii z neobnovitelných zdrojů si mohou dovolit vyrábět pouze velké podniky a koncerny, „zelenou“ energii mohou vyrábět i menší podniky. Do oblastí, ve kterých se produkuje „zelená“ energie, přichází nový kapitál, nové „know-how“, nové hodnoty a v neposlední řadě vznikají nová pracovní místa. Přesto se ve státech Evropské unie vyrobí pouze 14 % „zelené“ energie. V České republice je tento podíl ještě nižší – roce 2004 se výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů podílela zhruba 3,3 % na celkové hrubé výrobě elektřiny.

Přechodem na „zelenou“ energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů omezíte spotřebu fosilních paliv:

- jejichž spalováním se do ovzduší dostávají skleníkové plyny, které zatěžují životní prostředí a přispívají ke globálním změnám klimatu;
- jejichž zdroje jsou neobnovitelné a jejich celkové zásoby se významně snižují.

Naopak budete-li preferovat „zelenou“ energii:

- podpoříte výrobu energie z obnovitelných, ekologicky šetrných zdrojů;
- přispějete k ochraně životního prostředí;
- přispějete k regionálnímu rozvoji – výroba obnovitelných zdrojů přináší do regionů nový kapitál, nové „know-how“ a vytvoří nová pracovní místa;
- dáte svým zákazníkům a obchodním partnerům najevo, že vám životní prostředí není lhostejné.

„Zelená“ energie v ČR

„Zelená“ energie je v ČR silně kontroverzním tématem, protože:

- zde má na trhu energií monopolní postavení firma ČEZ;
- chybí certifikace původu elektrické energie – původ „zelené“ energie lze v ČR těžko doložit.

⁷ „Geotermální elektrárny využívají k výrobě elektřiny tepelnou energii z nitra Země...Geotermální elektrárny se staví zejména ve vulkanicky aktivních oblastech, kde využívají k pohonu turbín horkou páru stoupající pod tlakem z gejzírů a horkých pramenů, nebo teplotně médium, které se vtláče do vrtů, v hloubi země ohřívá a ohřáté vyvádí na povrch. Obecně lze ze zemských vrtů využívat nízkopotenciální i vysokopotenciální teplou vodu. Celkový instalovaný výkon geotermálních elektráren ve světě se odhaduje na 8000 MW. Na rozdíl od většiny jiných typů elektráren, jako je jaderná elektrárna nebo elektrárna spalující fosilní paliva, nepotřebují geotermální elektrárny žádné palivo. Jejich nevýhodou je, že jsou dostupné pouze na některých místech zemského povrchu. Výstavba geotermální elektrárny je zhruba pětikrát dražší než stavba jaderné elektrárny.“ Zdroj: <http://www.alternativni-zdroje.cz/vodni-geotermalni-energie.htm>.

ČEZ prodává energii z obnovitelných zdrojů s příplatkem 10 haléřů za kilowathodinu. Zákazníci, kteří si předplatili „zelenou“ energii, ovšem dostávají ve většině případů i nadále stejnou konvenční elektrickou energii jako dříve, protože je technicky nemožné zajistit přívod „zelené“ energie konkrétním plátcům. ČEZ se ale zavazuje vyrobit a produkovat zaplacené množství „zelené“ energie tam, kde je to možné. Jak již ale bylo uvedeno výše, nelze množství vyrobené „zelené“ energie zkontrolovat, a proto se musíme spoléhat na informace ČEZu. Zisk z příplatku jde, dle informací poskytnutých společnostmi ČEZ, do rozvoje obnovitelných zdrojů energie, výstavby nových elektráren vyrábějících elektrickou energii z obnovitelných zdrojů a na podporu ekologických a vzdělávacích projektů.

Kritické články k výrobě „zelené“ energie v ČR si můžete přečíst v článcích Neely Winkelemann-Heyrovské <http://www.literarky.cz/?p=clanek&id=2062> nebo Miroslava Kundraty <http://www.nadacepartnerstvi.cz/blog/?expand=18#18>.

4.2 Kancelářské přístroje

Výběr energeticky úsporných kancelářských přístrojů je základním krokem vedoucím k úsporám elektrické energie a finančních prostředků. V kancelářích se používá řada přístrojů:

- osobní počítače a monitory;
- notebooky;
- tiskárny;
- faxové přístroje;
- skenery
- a multifunkční zařízení.

Kancelářské přístroje mají velkou spotřebu energie. Mohou spotřebovávat až 16 %⁸ z celkového množství elektrické energie spotřebované v kancelářích, přičemž úspora každých 1000 kWh elektrické energie znamená snížení produkce skleníkových plynů o 1 tunu.

Tyto náklady je možné snížit zakoupením:

- energeticky úsporných kancelářských přístrojů;
- kancelářských přístrojů označených známkou „Energy Star“;
- kancelářských přístrojů od výrobců, kteří v rámci své výroby přistupují odpovědně k životnímu prostředí např. prostřednictvím tzv. rozšířené odpovědnosti výrobce a sociální odpovědnosti firmy.

Energeticky úsporné spotřebiče

Energeticky úsporným spotřebičům se věnujeme dále v textu. Jedná se o přístroje označené známkou „Energy Star“ či štítkované spotřebiče označené písmenem A atd.

„Energy Star“

V řadě zemí světa jsou energeticky úsporné kancelářské přístroje označovány známkou „Energy Star“. Výrobky se známkou „Energy Star“ jsou konstruovány tak, aby jejich provoz byl energeticky úspornější než u srovnatelných výrobků, které známku nemají.

Základní vlastností těchto kancelářských přístrojů je schopnost automaticky přecházet do režimu se sníženou spotřebou elektrické energie v případě, kdy nejsou plně využívány. Takto se kancelářské přístroje mohou přepínat:

- do klidového režimu „*sleep-mode*“
- nebo úplně vypnout „*off-mode*“

a opět se zapnout prostřednictvím jednoduchého příkazu např. stisknutím klávesnice či pomocí myši.

Při rozhodování o výběru energeticky úsporného kancelářského přístroje je možné využít internetové stránky programu „Energy Star“ (www.energystar.gov), kde jsou uvedeny databáze energeticky úsporných kancelářských přístrojů a jejich výrobců.

⁸ Green Office Guide. A Guide to Greening Your Bottom Line Through a Ressource-Efficient Office Environment. City of Portland Office of Sustainable Development. 2001.

Známka „Energy Star“ sama o sobě elektrickou energii neušetří. Proto je důležité:

- vyzkoušet, zda jsou v kancelářských přístrojích všechna zařízení, která snižují spotřebu energie, zapnuta a nastavena na co nejefektivnější časové rozmezí;
- domluvit se svými dodavateli nebo počítačovými pracovníky na nastavení těchto zařízení a jejich přezkoušení.

Rozšířená odpovědnost výrobce a společenská odpovědnost firem a korporací

Rozšířená odpovědnost výrobce a společenská odpovědnost firem jsou v České republice spíše neznámé pojmy, které se v praxi vyskytují ojediněle.

Rozšířená odpovědnost výrobců „charakterizuje přístup výrobců k vlastním výrobkům a jejich možnému vlivu na životní prostředí v průběhu jejich celého životního cyklu, který zahrnuje výběr materiálů pro výrobek, výrobní technologie, používání výrobku a zneškodnění výrobku. Konstrukcí výrobku by výrobci měli minimalizovat dopady výrobků na životní prostředí a akceptovat, právní, fyzikální a ekonomickou odpovědnost za environmentální dopad, který nemohl být eliminován konstrukcí.“⁹ Zda firma vyrábí v rámci rozšířené odpovědnosti zjistíte z webových stránek firmy případně dalších firemních materiálů.

Společenskou odpovědnost firem lze charakterizovat „jako dobrovolnou iniciativu podniků jdoucí nad rámec zákonných povinností s cílem zlepšit ekologické a sociální podmínky.“¹⁰ V praxi to jsou – kromě výše uvedených ekologických kritérií – například sociální programy pro zaměstnance – projekty podporující zaměstnanost osob starších 50 let, projekty zaměřené na rovné příležitosti mužů a žen apod. Informace o společenské odpovědnosti firmy (ne)naleznete na webových stránkách firmy případně na jiných firemních materiálech.

S problematikou rozšířené a společenské odpovědnosti firem je spojeno velké dilema – „zaznívá obava z pojetí „společenské odpovědnosti podniků“ jako skrytého a účinného nástroje PR,¹¹ na druhé straně se ozývá podpora společenské odpovědnosti jako šance rozvíjet „best practices“.¹² Můžeme věřit soukromému sektoru, že cítí spoluzodpovědnost za řešení celospolečenských otázek?“¹³

Více informací o společenské odpovědnosti firem se dozvíte na stránkách věnovaných programu „GARDE“ <http://new.responsibility.cz>.

Dozvíte se zde i podrobnosti o známých kauzách firem, které závažným způsobem porušily zákony. Například o kauze „Hyundai Nošovice“, „Nemak z Havraní u Mostu“ atd.

Osobní počítače a monitory

Chcete-li počítače a monitory používat co nejefektivněji a zároveň šetřit energii, nezapomeňte, že počítače i monitory spotřebovávají elektrickou energii i v režimech, které jejich spotřebu snižují, proto:

- používejte počítače a monitory, jež jsou vybaveny zařízením pro správu napájení umožňující přechod do klidového režimu či případně vypnutí počítače a monitoru
- a pamatujte, že spořiče obrazovky neslouží k úspoře energie.

⁹ Zdroj: Výkladový slovník odborných termínů v oblasti udržitelné spotřeby a výroby. <http://www.slovník-usv.info>.

¹⁰ Zdroj: GARDE <http://new.responsibility.cz/cms/index.php?id=45>.

¹¹ PR neboli propagace a reklama.

¹² „Best practices“ neboli příklady dobré praxe.

¹³ Zdroj: GARDE <http://new.responsibility.cz/cms/index.php?id=45>.

Správa napájení umožňující přechod do klidového režimu či případné vypnutí počítače a monitoru

V případě, že máte počítač vybavený operačním systémem MS Windows 98, 2000 nebo XP, si můžete nastavit správu napájení:

- v nabídce „Start“ najedete na „Nastavení“ a kliknete na „Ovládací panely“;
- v ovládacích panelech zvolíte ikonku „Zobrazení“ a otevřete ji;
- kliknete na záložku „Spořič obrazovky“;
- kliknete na tlačítko „Napájení“ vedle ikonky „Energy Star“;
- zvolíte záložku „Schémata nastavení“ napájení;
- schéma „Doma“ nebo v „Kanceláři“ bude nastaveno jako výchozí;
- v následujících políčkách „Vypnout monitor“, „Vypnout pevné disky“, „Úsporný režim“, „Režim spánku“ si nastavíte časy, které vám budou vyhovovat.

Spořiče obrazovky neslouží k úspoře energie!

Spořiče obrazovky neslouží k úspoře energie, proto se snažte dodržovat následující pravidla:

- pokud odcházíte z kanceláře vypínejte monitory i počítače;
- pokud s počítači i monitory nepracujete déle než hodinu vypněte je;
- pokud víte, že monitor další dobu nebudete používat, vypněte ho manuálně;
- mějte monitor nastavený na přechod do klidového režimu, případně na jeho vypnutí;
- některá zařízení spotřebovávají energii i v případě, že jsou zcela vypnutá – tyto přístroje zapojte na prodlužovací kabel s vypínačem;
- u počítačů, které používáte jako servery a po většinu pracovní doby u nich nikdo nesedí, vypínejte monitory;
- preferujte LCD monitory, které jsou energeticky i materiálově daleko úspornější než klasické monitory, navíc zabírají mnohem méně místa než klasické monitory.

Notebooky

Zvažte zakoupení notebooků. Jsou praktické, zabírají méně místa na pracovním stole a především jsou přenosné, takže umožňují:

- kombinovat práci doma a ve firmě;
- práci doma
- a práci na cestách.

Zároveň jsou notebooky podstatně ekologičtější než obvyklé pracovní stanice složené z počítače a monitoru, protože:

- potřebují o 50 % méně elektrické energie než běžné pracovní stanice;
- v případě nedostatku energetického zdroje jsou schopné pracovat na vlastní baterii.

Úskalí užívání notebooků jsou:

- nesnadná rozšiřitelnost o další komponenty;
- některé jejich komponenty nelze vyměnit.

Tiskárny

V současné době jsou v kancelářích nejvíce využívány tyto druhy tiskáren:

- inkoustové;
- jehličkové
- a laserové.

Laserové tiskárny umožňují rychlý tisk, ale spotřeba energie v průběhu tisku je poměrně vysoká. Na rozdíl od laserových tiskáren, inkoustové a moderní jehličkové tiskárny spotřebovávají podstatně méně elektrické energie. Jejich nevýhodou je pomalý tisk a mnohdy i horší kvalita tisku.

Jedním z nejlepších a nejjednodušších způsobů jak zamezit spotřebě elektrické energie, spotřebě papíru a jejich dopadům na životní prostředí je snížení nadbytečného používání tiskáren a kopírek. Předtím, než začnete tisknout nebo kopírovat nějaký dokument, rozmyslete si, zda opravdu potřebujete jeho tištěnou kopii.

Dodržováním následujících zásad omezíte spotřebu elektrické energie, papíru i tonerových či inkoustových kazet:

- při nákupu nové tiskárny vybírejte takové, které
 - jsou vybaveny energeticky úsporným režimem – ušetříte 60 – 70 % elektrické energie v porovnání s tiskárnami, které tento režim nemají,
 - umožňují oboustranný tisk, případně i nastavení dalšího zásobníku papíru, z něhož se dá tisknout na papír, který je již z jedné strany popsán;
- před samotným tisknutím použijte náhled, abyste mohli upravit rozvržení tisku, případně tisk upravit např. změnou šířky okrajů a velikostí a stylu písma, můžete snížit spotřebu papíru;
- je-li to možné tiskněte oboustranně;
- různé koncepty, interní materiály nebo e-maily tiskněte na papír, který je již z jedné strany popsán – pro tisk takovýchto materiálů se hodí inkoustové nebo jehličkové tiskárny s nižší spotřebou elektrické energie;
- u tiskáren s energeticky úsporným režimem, nastavte přechod do tohoto režimu na nejnižší čas, který vám vyhovuje, snížíte tak spotřebu energie, nevýhodou je prodloužený reakční čas tiskárny;
- pro tisk různých konceptů a interních dokumentů používejte režim úspory toneru nebo inkoustu tzv. „*Eco-mode*“;
- používejte tonerové nebo inkoustové kazety, které je možné vracet zpět výrobcům, tyto kazety se dají opětovně využívat, recyklovat, materiálově zhodnocovat nebo ekologicky likvidovat;
- po ukončení práce s tiskárnou nebo při vašem odchodu domů tiskárnu vypněte.

Kopírky

Největší část elektrické energie spotřebované kopírkami způsobuje zahřívání součástek, které při kopírování natavují toner na papír. Tyto díly zůstávají zahřáté i tehdy, když je přístroj v klidu. Kopírka spotřebovává značné množství elektrické energie do té doby, dokud ji nevypnete nebo sama nepřejde do režimu s nižší spotřebou elektrické energie. Udržování kopírky v pohotovostním režimu (stand by) představuje spotřebu elektrické energie mezi 15 – 400 wattů.

Spotřeba elektrické energie při kopírování se pohybuje v rozmezí od několika stovek wattů do několika kilowattů. Chcete-li šetřit energii, dodržujte tato pravidla:

- preferujte kopírky označené logem „*Energy Star*“ – umožňují přechod přístroje do režimu úspor;
- shromažďujte dokumenty určené ke kopírování, dokumenty kopírujte najednou, protože na začátku každého kopírování přístroj spotřebovává větší množství elektrické energie;

- některé kopírky obsahují zařízení, která spotřebovávají energii i v případě, že je přístroj vypnutý – tyto kopírky zapojte na prodlužovací kabel s vypínačem;
- nainstalujte i přídatná zařízení kopírek, jako jsou podavače a řadiče papíru, na režim úspory energie.

Spotřeba papíru a tonerů způsobuje největší environmentální zátěž, která vzniká během práce s kopírkou. Chcete-li efektivně hospodařit s tonerem a minimalizovat spotřebu papíru, pokuste se:

- striktně posuzovat, zda skutečně potřebujete kopii dokumentu, který se chystáte ofotit;
- pro výměnu informací a vzájemnou komunikaci preferujte různé oběžníky, nástěnky a e-maily;
- využívejte oboustranného kopírování;
- zmenšete dvě stránky na jeden arch papíru;
- ke kopírování méně závažných dokumentů použijte papíry, které jsou již z jedné strany popsány;
- používejte recyklovaný papír – o bližší specifikaci recyklovaného papíru, který je vhodný pro vaši kopírku se poradte s dodavatelem, případně výrobcem přístroje;
- používejte tonerové kazety, které dodavatelé a výrobci odebírají zpět k opětovnému zhodnocení a použití nebo recyklaci.

Faxové přístroje

Faxové přístroje patří mezi kancelářské spotřebiče, které jsou po většinu doby neaktivní. Odesílání nebo přijímání faxů probíhá pouze v malé části operačního času těchto přístrojů, proto je důležitá jejich energetická spotřeba v pohotovostním a klidovém režimu.

Při nákupu nových faxů vybírejte takové přístroje, které umožňují:

- přechod do režimu se sníženou spotřebou energie;
- tisk na hladký nebo recyklovaný papír – termální papír, který se používá ve většině faxových přístrojů je mnohem dražší než obyčejný hladký papír a s jeho výrobou souvisí mnohem vyšší produkce zátěže jednotlivých složek životního prostředí.

Ve většině kanceláří jsou faxové přístroje zapnuté celou pracovní dobu. Avšak málokdy jsou faxy přijímány nebo odesílány mimo pracovní dobu. Zvažte možnost:

- vypínání faxového přístroje po skončení pracovní doby;
- v případě velkých kanceláří (úřadů), zavedení tzv. centrálního faxu, na který jsou mimo pracovní dobu převedeny všechny přijímané faxy, málo používané faxy vypněte;
- zda není možné komunikovat prostřednictvím e-mailu. E-mailová korespondence je ve většině případů levnější, pohodlnější a příznivější k životnímu prostředí.

Pokud to váš přístroj umožňuje používejte:

- zásobníky pro papír, který je již z jedné strany popsán;
- režimy šetřící inkoust nebo toner.

Inkoustové či tonerové kazety recyklujte. Domluvte se s vašimi dodavateli na zpětném odběru těchto kazet.

Skenery

Skenery jsou v kancelářích používány pouze příležitostně, proto mohou být po většinu pracovní doby vypnuté. Skenery, které jsou součástí počítačových sítí, na konci pracovní doby vypínejte.

Při nákupu nového skeneru se přesvědčte, že umožňuje přechod do režimu s nižší spotřebou elektrické energie. Skenery s vyšším rozlišením obvykle spotřebují více energie než s nižší kvalitou rozlišení. O energetické náročnosti se poradte s výrobcem nebo dodavatelem vašeho zařízení.

Multifunkční zařízení

Multifunkční zařízení jsou taková zařízení, která v sobě spojují více funkcí. Multifunkční zařízení dokáží:

- kopírovat;
- tisknout;
- skenovat
- či přijímat a odesílat faxové zprávy.

Při nákupu multifunkčních zařízení je nutné zvážit jejich výhody před přístroji, které umožňují pouze jednu funkci.

Výhodou multifunkčních zařízení je:

- spojení několika funkcí v jednom přístroji;
- jednoduché používání;
- úspora místa v kancelářích;
- úspora finančních prostředků v porovnání s nákupem několika přístrojů s jednou funkcí;
- výrazné snížení spotřeby energie nutné k výrobě kancelářských zařízení (vtělené energie), množství použitých surovin a materiálů i negativních dopadů na životní prostředí způsobených touto výrobou.

Multifunkční přístroje si pořizujte, pokud jste schopni je plně využít. Pokud některou z funkcí multifunkčního zařízení používáte nepravidelně, nemůžete ji odděleně vypnout. Další zvláštní náklady na spotřebu elektrické energie vznikají, když chcete nechat zapnutý například fax i po skončení pracovní doby, protože musíte nechat zapnuté celé multifunkční zařízení, jehož spotřeba elektrické energie i v klidovém režimu je daleko vyšší než přístroje s jednou funkcí.

O výhodách a nevýhodách používání multifunkčních zařízení se poraďte s výrobcem nebo dodavatelem vašich kancelářských přístrojů. Pro používání papíru a tiskových tonerů či inkoustů se řiďte pravidly uvedenými v podkapitolách pro jednotlivé druhy přístrojů.

Likvidace kancelářských přístrojů

V srpnu 2005 vstoupila v platnost novela zákona č. 185/2001 Sb. o odpadech, týkající se odpadu z elektrických a elektronických zařízení (dále elektrozařízení). Hlavním cílem novely je předcházení vzniku odpadu z elektrických a elektronických zařízení prostřednictvím:

- zpětného odběru;
- opětovného používání a recyklace těchto zařízení a jejich součástí.

Starší ale funkční kancelářské přístroje můžete nabídnout neziskovým organizacím, charitám, školám, azylovým domům či jiným obdobným institucím!!!

Bližší informace o nakládání s elektroodpadem můžete nalézt na stránkách společností zabývajících se zpětným odběrem elektroodpadu např. Elektrowin, a.s. (<http://www.elektrowin.cz/>) nebo Asekol spol. s r.o. (<http://www.asekol.cz/>)

4.3 Ostatní elektrospotřebiče

V kancelářích se kromě kancelářských přístrojů používají i další elektrické spotřebiče:

- chladničky;
- rychlovarné konvice;
- kávovary;
- mikrovlnné trouby;
- výdejní automaty
- a další elektrospotřebiče.

Energetická spotřeba těchto zařízení závisí na jejich stáří, velikosti, výkonu, ale z velké části také na tom, jak se s danými spotřebiči zachází.

Energetické štítkování

Základní informace o spotřebě elektrické energie a dalších parametrech elektrospotřebičů získáte z tzv. energetických štítků. Nejdůležitější informací je tzv. „*třída energetické účinnosti elektrospotřebiče*“, přičemž A označuje nejúspornější třídu a G třídu nejméně úspornou. V České republice je zakázáno prodávat chladničky a mrazničky nižších tříd než je třída D.

Energetický štítek dále umožňuje spotřebitelům porovnávat vlastnosti jednotlivých výrobků, odhadovat jejich provozní náklady a vybírat pro ně nejvýhodnější kombinace ceny, energetické úspornosti a dalších parametrů. Podle vyhlášky č. 442/2004 Sb. k zákonu č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií, mají prodejci povinnost opatřovat elektrospotřebiče energetickým štítkem, který musí být umístěn na dobře viditelném místě.

Povinnost označovat elektrospotřebiče energetickým štítkem se vztahuje na:

- automatické pračky;
- bubnové sušičky prádla;
- pračky kombinované se sušičkou;
- elektrické chladničky, mrazničky a jejich kombinace;
- myčky nádobí;
- elektrické trouby;
- elektrické ohříváče vody;
- zdroje světla;
- předřadníky k zářivkám;
- klimatizační jednotky.

Energie		Obchodní značka	
Výrobce	Logo	ABC	
Model		123	
Úsporné			
A			
B			
C			
D			
E			
F			
G			
Méně úsporné			
Spotřeba energie (kWh/rok) za standardní podmínky provozu (včetně mrazničky) (1)			XYZ
Spotřeba energie (kWh/rok) za standardní podmínky provozu (včetně mrazničky) (2)			XYZ
Objem chladicího prostoru (l) (1)			XYZ
Objem mrazicího prostoru (l) (2)			XYZ
Hluk (dB)			XYZ
Světelná moc (W)			XYZ

Pro ilustraci uvádíme příklad energetického štítku pro chladničku. Štítek obsahuje:

- jméno nebo obchodní značku výrobce či dovozce;
- identifikační značku modelu elektrospotřebiče;
- třídu energetické účinnosti A až G
- spotřebu energie vyjádřenou v kWh za rok;
- součet čistého úložného objemu všech prostor bez označení hvězdičkou (tj. pracovní teplota větší -6 °C);
- součet čistého úložného objemu všech mrazicích prostorů pro potraviny označených hvězdičkou (tj. pracovní teplota menší nebo rovno -6 °C);
- označení hvězdičkou mrazicích prostor pro potraviny v souladu s předpisy a normami;
- údaje o hluku uvedené v dB;

- na štítku může být uvedena eko-značka v případě, že byla výrobku udělena v souladu s příslušným ekolabelingovým programem.

Pro chladničky a mrazničky a jejich kombinace byly zavedeny dvě nové třídy, které výrazně překračují třídu energetické úspornosti A a to A+ a A++. Tyto druhy chladniček a mrazniček mají spotřebu elektrické energie minimálně o 25 % nižší než chladničky a mrazničky třídy A.

Energetické štítky obsahují informace i o dalších významných funkčních vlastnostech výrobků např. o:

- spotřebě vody;
- účinnosti praní (u automatických praček);
- účinnosti mytí a sušení u myčky nádobí;
- tepelných ztrátách a době ohřevu u ohřivačů vody atd.

Chladničky a mrazničky

Úspora elektrické energie můžete dosáhnout i uváženým zacházením:

- při výběru nové ledničky zvažte počet zaměstnanců, kteří budou ledničku využívat, a také její velikost – průměrně na 1 osobu se odhaduje 50 – 70 litrů,¹⁴
- chladničku neumisťujte vedle zdrojů tepla či do prostor, kam intenzivně dopadají sluneční paprsky – snižování teploty v chladničce představuje nárůst spotřeby elektrické energie o 15 %, ¹⁵
- chladničku naopak umístěte do místnosti, ve které nebývá příliš vysoká teplota, za každý stupeň nad 20 °C okolní teploty vzroste spotřeba elektrické energie chladničky o 6 %;
- nenechávejte dlouho otevřené dveře chladničky – otevřené dveře snižují účinky chlazení a přispívají ke vzniku námrazy na výparníku, která opět zvyšuje spotřebu elektrické energie;
- ledničky a mrazničky fungují mnohem lépe, když jsou čisté:
 - chladicí spirály;
 - vymražené mrazicí boxy;
 - jsou plně využity (minimálně ze 70%);
- rozmrazujte a čistěte ledničky nejméně 2krát za rok.

Ohřev vody

Pokud si vaříte vodu na čaj nebo na kávu v rychlovarné konvici nebo si připravujete kávu v kávovaru, rozmyslete si jaké množství vody budete potřebovat. Zbytečně vyvařovaná voda znamená jednak zvýšenou spotřebu elektrické energie a také zbytečnou spotřebu vody.

Likvidace elektrospotřebičů

Na elektrospotřebiče uvedené v této kapitole se vztahuje novela zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech. V případě likvidace starých chladniček, mrazniček, rychlovarných konvic a dalších elektrospotřebičů postupujte obdobně jako při likvidaci kancelářských přístrojů.

Bližší informace o nakládání s elektroodpadem můžete nalézt na internetových stránkách společnosti zabývajících se zpětným odběrem elektroodpadu.

¹⁴ Zdroj: http://www.uspomespotrebice.cz/cesky/informace/jak_setrit.html.

¹⁵ Zdroj: http://www.uspomespotrebice.cz/cesky/informace/jak_setrit.html.

4.4 Osvětlení

ZÁRUKA KVALITY

ZÁRUKA ÚSPOR

Energeticky úsporné světelné zdroje jsou v ČR a některých dalších zemích označovány logem ELI (Iniciativa pro energeticky úsporné osvětlení), které zaručuje, že tyto výrobky prošly procesem certifikace a splňují podmínky kvality a energetické úspornosti.

Osvětlení kanceláří a dalších místností, kde lidé pracují, ovlivňuje pracovní pohodu zaměstnanců. Lidskému zraku nejvíce vyhovuje vyvážené přirozené osvětlení denním světlem. V případě umělého osvětlení kanceláří je důležité, aby toto osvětlení poskytovalo příznivé světlo pro práci a zároveň minimalizovalo spotřebu elektrické energie.

V kancelářích se nejčastěji používají:

- klasické žárovky;
- úsporné kompaktní zářivky;
- úsporné lineární (trubicové) zářivky;
- snímače pohybu;
- elektroluminiscenční diody (LED) a neonové osvětlení únikových cest.

Klasické žárovky

Nejznámějšími zdroji světla jsou běžné žárovky. Jsou však také nejméně hospodárné. Na světlo se přemění pouze okolo 5 % spotřebované energie, zbytek se přemění na ztrátové teplo. Další nevýhodou žárovek je jejich nízká životnost, která se pohybuje mezi 800 – 1000 hodinami, což odpovídá jednomu roku provozu, a vysoká povrchová teplota, která ovlivňuje bezpečnost jejich používání. Výhodou zůstává jejich nízká pořizovací cena.

Používání běžných žárovek vede k vyšší spotřebě elektrické energie a tím i k vyšší produkci skleníkových plynů a dalším negativním dopadům na životní prostředí. Výměnou 100 W žárovky za 23 W kompaktní zářivku můžete předejít vzniku až 480 kg oxidu uhličitého (CO₂).¹⁶

Úsporné kompaktní zářivky

Alternativou ke klasickým žárovkám jsou energeticky úsporné kompaktní zářivky. Kompaktní zářivky jsou schopné v porovnání s běžnými žárovkami uspořit 70 až 80 % elektrické energie. Životnost kompaktních zářivek se podle typu a kvality pohybuje od 3000 do 15 000 hodin, což odpovídá 3 až 15 letům provozu. Výhodou je i nízká povrchová teplota zářivek, která snižuje riziko popálení nebo požáru. Pořizovací cena je vyšší než u běžných žárovek, ale finanční prostředky vynaložené na jejich nákup se během jejich provozu vrátí zpět.¹⁷

Kompaktní zářivky se vyrábějí se závitem E27 a E14 a lze je bez omezení našroubovat do objímek současných svítidel. Některé typy zářivek mají v sobě zabudovaný elektronický předřadník, který omezuje blikání zářivek. Tento typ zářivek se nehodí pro stmívání. Pro stmívání je možné použít speciální typ kompaktních zářivek s oddělenými elektronickými předřadníky.

¹⁶ Kompaktní úsporné zářivky v otázkách a odpovědích <http://www.dtest.cz/index.php?action=2&pclanky=3&pclanekid=2&pkategoried=2>

¹⁷ 23 W kompaktní zářivka s životností 6 000 hodin ušetří v porovnání s 100 W žárovkou ušetří za dobu své životnosti 462 kWh elektrické energie. (Kompaktní úsporné zářivky v otázkách a odpovědích)

Úsporné lineární (trubicové) zářivky

Pro osvětlení kanceláří se hodí lineární (trubicové) zářivky. Pro kvalitní osvětlení a úsporu elektrické energie jsou nevhodnější třípásmové lineární zářivky, které fungují obdobně jako kompaktní zářivky. Pokud se používají s elektronickým předřadníkem dosahují o něco vyšší úspory elektrické energie než kompaktní zářivky a je eliminováno blikání při startu.¹⁸

Snímače pohybu

Lidé pracující v kancelářích často zapominají zhasínat světla v místnostech jako jsou toalety, chodby, konferenční místnosti, sklady, schodiště atd. Snižovat spotřebu elektrické energie, která při zbytečném svícení může velmi rychle narůstat, lze pomocí snímačů pohybu. Ty snímají přítomnost zaměstnanců v místnosti a automaticky rozsvěcí nebo zhasínají světla, čímž výrazně omezují spotřebu elektrické energie vznikající při zbytečném svícení.

Elektroluminiscenční diody (LED) a neonového osvětlení únikových cest

V kancelářských budovách velkých institucí a firem bývají často označeny únikové cesty pomocí světelných zdrojů. Tato označení svítí 7 dní v týdnu a 24 hodin denně. Spotřebu elektrické energie je možné snížit výměnou běžných žárovek za kompaktní úsporné zářivky. Rozvoj nových technologií nabízí pro světelná označení únikových cest nové možnosti v podobě elektroluminiscenčních diod (LED) a neonového osvětlení, jejichž spotřeba se pohybuje okolo 1 – 10 W a životnost desetinásobně překračuje běžné žárovky.

Pokud v kanceláři používáte klasické žárovky, nahraďte je kompaktními úspornými zářivkami či lineárními zářivkami s elektronickým předřadníkem.

Nezapomínejte zhasínat světla, když:

- odcházíte z kanceláří;
- umělé osvětlení nepotřebujete.

Pokud vám to podmínky umožňují, využívejte k osvětlení vašich kanceláří denního světla.

Likvidace žárovek a zářivek

Běžné žárovky z environmentálního hlediska neobsahují významné množství látek škodlivých pro životní prostředí. Žárovky patří mezi tzv. zbytkový odpad a je možné je odkládat do popelnic a kontejnerů určených pro směsný komunální odpad. Kompaktní zářivky na rozdíl od žárovek v sobě obsahují malé množství rtuti a stejně jako halogenové či sodíkové výbojky patří do kategorie nebezpečných odpadů a je nutné je odevzdávat ve sběrných dvorech nebo ve sběrnách nebezpečného odpadu. Prodejci těchto osvětlovacích zařízení jsou povinni spotřebitele informovat o místech, kde je možné tyto výrobky odevzdat k bezplatnému zpětnému odběru.

Informace o zpětném odběru světelné techniky můžete získat na stránkách společnosti Ekolamp. spol. s r.o.
<http://www.ekolamp.cz>

¹⁸ Energeticky úsporné osvětlení <http://www.ekowatt.cz/index.php?id=126>

4.5 Vytápění a klimatizace

Vytápění a zvláště klimatizace jsou velkými „žrouty“ energie. Malé kanceláře, které často klimatizační systém nemají, vynakládají finanční prostředky především na vytápění. Ve velkých kancelářích se platí především za klimatizaci. Ve středně velkých a velkých kancelářích připadá největší podíl klimatizace na teplo vytvořené lidmi, kancelářskými elektrospotřebiči a osvětlením. V menších kancelářích největší podíl tepla přichází z vnějšího prostředí.

Kampaň Evropské komise „Změna klimatu“ na svých internetových stránkách http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/switchoff_cs.htm uvádí, že klimatizace je velkým hltounem elektrické energie. Průměrná klimatizační jednotka v místnosti pracuje na 1000 W a způsobuje vnik přibližně 650 g emisí CO₂ během jedné hodiny. Finanční náklady na její provoz se během této hodiny pohybují okolo 0,10 €.

Dobře vyvážený systém vytápění a klimatizace přispívá k pracovní pohodě zaměstnanců kanceláří a přináší energetické i finanční úspory, proto dbejte na:

- správné fungování klimatizačního zařízení;
- správnou údržbu a pravidelné revize, které jsou zárukou vyšší spolehlivosti klimatizačního systému;
- čistotu – prachem zanesené rozvody vzduchu nebo filtry, led na topných spirálách či netěsnící chladiče snižují účinnost klimatizačního zařízení a zvyšují jeho energetickou spotřebu.

Nejjednodušší cestou jak snížovat spotřebu energie a tím i finanční náklady je vypínání vytápění nebo klimatizace v době, kdy nejsou potřebné. Další možností je řízení teploty v kancelářích pomocí automatické nebo ruční regulace. Automaticky lze regulovat teplotu termostatem, který spouští a vypíná klimatizaci nebo vytápění kanceláře. Termostaty umožňují zvyšování nebo snižování teploty v kanceláři v době, kdy přicházíte do práce nebo z ní odcházíte, přes noc nebo o víkendech. Termostaty se dají jednoduše programovat i pro jednotlivé dny v týdnu. Pokud máte pouze mechanické (ruční) ovládání radiátorů, zpřístupněte ventily radiátorů a pořídte si teploměr, abyste teplotu v kanceláři mohli sledovat.

Řízení teploty umožňuje předcházet přetápění či přechlazování místností, pokuste se proto:

- nalézt optimální nastavení vytápění nebo klimatizace, abyste předešli přetápění místností a zároveň se cítili pohodlně. Pro práci v kancelářích se optimální teplota pohybuje v zimě mezi 22 – 24 °C a v létě 23 – 25 °C. Relativní vlhkost vzduchu by se měla pohybovat mezi 30 – 70 %, nižší při vyšších teplotách, vyšší při nižších teplotách;¹⁹
- dovolte či doporučte zaměstnancům, aby se oblékali pohodlně a vhodně vzhledem k ročnímu období a teplotním podmínkám.

Starší klimatizační jednotky jsou mnohem méně účinné než nové modely. Pokud provádíte výměnu klimatizačního zařízení, poradte se s dodavatelem a hledejte model s nejlepším využitím energie. Alternativou ke klimatizaci mohou být ventilátory.

¹⁹ Zdroj: Zima v kanceláři vadí víc než hluk <http://www.expand-media.cz/kancelar/obsah/praxe/praxe-hygiena.htm>.

Únikům tepla v zimě nebo zbytečnému přehřívání kanceláří v letních měsících lze zabránit provedením:

- izolace oken – pamatujte na pravidelné větrání;
- těsnění oken – vhodně zvolené a odborně provedené utěsnění oken snižuje nejen energetické ztráty, ale může přinést i snížení hlukové zátěže z ulice;
- či stíněním slunečních paprsků – zastínění oken pomocí různých markýz, rolet, žaluzií, slunečních fólií omezuje pronikání tepla ze slunečních paprsků, neúčinnější stínění oken je na venkovní straně budovy.

Okna se nesmí těsnit v místnostech s otevřeným topeništěm, pokud není zajištěn odvod spalin a přívod vzduchu jiným způsobem. Izolace oken zvláště ve starých domech může přispívat ke zvyšování vlhkosti a možnostem vzniku plísní.

Bukovský Ladislav. Těsnění oken a dveří <http://www.bukovsky.cz/p-6.html>.

Nižší nároky na vytápění nebo klimatizaci přináší také izolace střechy, zdí či podlah budovy, ve které sídlí vaše kanceláře. Tyto stavební úpravy jsou však finančně poměrně nákladné a ne každá organizace si je může dovořit. Pokud budova nemá žádnou izolaci, je izolace střechy dražší než izolace zdí a podlah. Přílišnému zahřívání střech můžeme zabránit změnou barvy střechy. Světlé odstíny barvy střechy odrážejí sluneční paprsky. Také pokrytí studené podlahy kobercem nebo zakrytí studené stěny nábytkem či závěsem může přispět ke zlepšení teplotní pohody zaměstnanců kanceláří.²⁰

Alternativní stínění či izolaci domů, střech či zdí mohou poskytovat rostliny, které jsou neúčinnějším a zároveň esteticky nepřijatelnějším přirozeným klimatizačním zařízením.

Stromy zasazené na jihu a na západě mohou budovy stínit v létě. Fasády domů lze nechat porůst popínavými rostlinami. Rostliny jednak brání proudění vzduchu kolem stěn, čím se snižuje únik tepla, ale také pohlcují sluneční

paprsky a tím brání přehřívání zdí. Na jižní stěny je vhodné zasadit rostliny, kterým v zimě opadává listí, aby sluneční paprsky mohly prohřívát zdivo, na severní stěny je vhodné zasadit stále zelené rostliny.²¹ Také zelené střechy snižují tepelné příjmy nebo výdaje střechy, chrání střešní krytinu před nepříznivými povětrnostními podmínkami, čímž prodlužují její životnost, a mají i estetickou a ekologickou funkci.

²⁰ Zdroj: „Zelené úřadování“. Sít' ekologických poraden, 2004, str. 12.

²¹ Radana Císařová, Martin Mach. „Ideální izolace pro váš dům“. <http://www.ekolist.cz/zprava.shtml?x=108892>.

V. VODA

*Bez vody není života.
Voda je drahocenná a pro člověka ničím nenahraditelná surovina.*

Evropská vodní charta vyhlášená 6. května 1968 ve Strasbourgu

Voda je základní složkou životního prostředí – představuje nezastupitelnou podmínku života na Zemi. Zhruba 96,5 % veškeré vody se nachází ve slané podobě v oceánech a mořích. Slaná voda se však nehodí ani k pití, ani k hospodářským účelům. Sladká voda tvoří jen 3,5 % veškerých vodních zásob, z toho se 69 % nachází v ledovcích, 30 % tvoří podzemní vody a zbytek představuje povrchová a atmosférická voda.

Vodní zdroje v České republice mají jedinečný charakter. Díky poloze ČR, která se nachází na rozvodnici Severního, Baltského a Černého moře, a díky pahorkatému reliéfu naprostá většina vodních toků odvádí vodu na území sousedních států. Obnovitelné zdroje vody jsou proto výhradně závislé na atmosférických srážkách.

Spotřeba vody v ČR za posledních 15 let výrazně poklesla. V roce 2004 činila specifická potřeba pitné vody v domácnostech na osobu a den 103 l, to představuje oproti roku 1990 pokles spotřeby o 71 litrů. Pitnou vodou z vodovodů bylo v roce 2004 zásobeno 91,6 % obyvatel ČR, na kanalizaci bylo ve stejném roce napojeno 77,9 %. V průběhu uplynulých 15 let se podařilo výrazně snížit množství znečišťujících látek vypouštěných do českých a moravských řek. V roce 2004 bylo vyčištěno celkově 817 mil. m³ odpadních vod (včetně srážkových).

Bez ohledu na tato čísla představuje nedostatek zdravotně nezávadné vody jednu z největších hrozeb současného světa. Světová populace v současnosti užívá 54 % všech dostupných zdrojů sladké vody. V důsledku růstu populace se má tento podíl v roce 2025 zvýšit na 70 %. S nedostatkem vody se každodenně potýká přes 1,1 miliardy obyvatel planety. Spotřeba vody se v různých částech světa značně liší. V západní Evropě je spotřeba vody přibližně 120 – 200 litrů na osobu a den a v USA je to dokonce 300 litrů na osobu denně. V chudých zemích Jihu je naopak spotřeba vody výrazně nižší a činí cca 10 litrů na osobu a den. Světová zdravotnická organizace (WTO) považuje za hygienické minimum 100 litrů na osobu a den.

Šetrné nakládání s vodou může v kancelářích přinést snížení spotřeby vody, snížení produkce odpadních vod, a tím i snížení finančních nákladů za vodné a stočné. Dále např. úspory energie, která se používá k ohřevu vody. V konečném důsledku šetrné nakládání s vodou vede k ochraně vodních zdrojů a vodních ekosystémů.

5.1 Úspory vody

V kancelářích, případně v běžném životě potřebujeme vodu především k následujícím činnostem.²²

Činnost	Spotřeba vody v litrech na osobu a den
Splachování toalety	50 – 65
Mytí rukou	3
Mytí nádobí v myčce	15 – 30
Práce v kuchyni	5 – 7
Pití	2
Mytí automobilu	200
Praní v pračce	40 – 80
Sprchování	60 – 80
Koupele ve vaně	100 – 150

Chcete-li snížit spotřebu vody zaměřte se na:

- úsporný ohřev vody – nastavení teploty vody na 37 – 60 °C;
- instalaci úsporných baterií – termostatické, bezdotykové a pákové baterie;
- vodovodní kohoutky – kontrola těsnění;
- antivápenné úsporné perlátory;
- WC – kontrola těsnění, instalace duálního splachování případně „stop tlačítka“;
- úsporné mytí nádobí – tj. mytí nádobí v uzavřeném dřezu, racionální užívání úsporné myčky na nádobí;
- využití dešťové vody.

Úsporný ohřev vody

Nejdůležitější je výběr vhodného způsobu ohřívání vody, jenž je závislý na:

- potřebě teplé vody během zvolené periody;
- rozložení odběru teplé vody v průběhu periody;
- okamžité (maximální) potřebě teplé vody;
- intervalu maximálního odběru a množství odebrané teplé vody v tomto intervalu;
- křivce odběru tepla;
- křivce dodávky tepla (včetně ztrát při ohřevu a distribuci teplé vody).

Po zvážení alespoň některých z uvedených faktorů si můžete na základě konzultací s odborníky vybrat nejvhodnější možnost ohřívání vody:

- využití solární energie – velmi ekologické;
- ohřev vody pomocí tepelného čerpadla – velmi ekologické;
- elektrický ohřev vody;
- plynový ohřev vody;
- ohřev vody za využití pevných paliv;
- ohřev vody v domácí kotelně;
- a další moderní technologie.

²² Zdroj Vodohospodářská společnost ONDEO: <http://www.ondeo.cz/html/voda/index.htm>.

Výběr vhodného způsobu ohřívání vody konzultujte s odborníky. Podrobné informace o solární energii, ohřevu vody pomocí tepelného čerpadla a dalších moderních technologiích se dozvíte na stránkách TZB – stavebnictví, úspory energií <http://www.tzb-info.cz>, na <http://www.pasivnidomy.cz> nebo <http://www.ekowatt.cz/>.

Při ohřevu vody můžete ušetřit energii, vodu i finanční prostředky správným nastavením vašeho ohřivače – doporučováno je ohřívát vodu maximálně na 60 °C. Při vyšších teplotách dochází ke korozi rozvodů vody a silnějšímu usazování vodního kamene na ohřívacím tělese, čímž se zvyšují tepelné ztráty. Další úspor docílíte pomocí termostatických baterií a bezdotykových baterií s termostatem.

Úsporné vodovodní baterie

Volba vhodné baterie je velmi důležitá. Na trhu je několik druhů úsporných baterií:

- termostatické baterie;
- bezdotykové baterie
- a pákové baterie.

Termostatické baterie

Termostatické baterie fungují tak, že přímo na baterii nastavíte optimální teplotu vody – doporučováno je cca 38 °C. Nastavená teplota vody se může změnit cca o 1 °C, víceméně se ale teplota nemění. Termostatická baterie se hodí tam, kde potřebujeme stálou teplotu – například na mytí rukou či nádobí. Díky tomuto druhu baterie ušetříte 30 – 50 % vody i velkou část energie – voda je ohřívána na nižší teploty.

Bezdotykové baterie

Součástí bezdotykových baterií jsou obvykle i termostaty. Bezdotykové baterie fungující na bázi fotobuněk či senzorů jsou tak nejen úsporné, ale navíc i vysoce hygienické. Bezdotykové ovládání brání přenosu bakterií a virů. Díky těmto vlastnostem jsou vhodné především do veřejných budov, hotelů, vzdělávacích institucí apod.

Pákové baterie

Pákové baterie jsou vhodné do malých kanceláří i domácností. Hlavní výhodou pákové baterie je snadné ovládání a údržba. Pohybem vlevo, vpravo, nahoru a dolů můžete pohodlně měnit teplotu i intenzitu tekoucí vody.

Vodovodní kohoutky

Prvním krokem k úspoře vody je kontrola těsnění vodovodních kohoutků. Kapajícím kohoutkem vám za hodinu odtečou až 4 litry vody.

Antivápenaté úsporné perlátory

Významnou úsporu vody představují tzv. antivápenné úsporné perlátory. Výměnu sítko na baterii za úsporný perlátor zvládnete sami. Perlátory promíchávají vodu z kohoutku se vzduchem. Použitím perlátoru snížíte průtok vody z kohoutku z cca 15 – 17 litrů za minutu na 4 – 14 litrů za minutu – dle nastavení, které zvolíte. Tímto způsobem můžete snížit spotřebu vody o 40 – 70 %. Díky antivápennému systému nedochází k usazování vodního kamene.

WC

V první řadě zkontrolujte, jestli váš záchod dostatečně těsní. Netěsnícím WC proteče za hodinu až 80 litrů vody.

Dalším krokem je výběr vhodného splachovadla. Při každém spláchnutí spotřebujete 9 litrů vody. Výrobci záchodů uvádí, že každý člověk použije toaletu zhruba sedmkrát za den – tj. jedna osoba za den spotřebuje jen splachováním zhruba 63 litrů vody. Výrazně ušetříte vodu i peníze, pokud si pořídíte splachovací garnituru s funkcí stop nebo pro dvě množství vody.

Splachovač s funkcí stop, vám umožní kdykoliv spláchnutí ukončit. Duální splachování vody umožňuje malé spláchnutí – 2 – 3 litry vody a velké spláchnutí 6 – 10 litrů vody. Díky regulovanému splachování můžete ušetřit až 50 – 70 % vody.

Na Internetu naleznete řadu firem, které nabízí širokou paletu úsporných baterií, perlátorů a úsporných splachovadel WC. Někteří výrobci uvádí i návratnost daných investic.

Úsporné mytí nádobí

Nejúspornější a nejekologičtější je ruční mytí nádobí v uzavřeném dřezu, spotřeba vody je minimálně třikrát menší než u mytí nádobí pod tekoucí vodou. Na dalším místě je mytí nádobí v úsporné myčce ovšem za předpokladu, že využijete celou kapacitu myčky – spotřebujete až o 60 % méně vody než při mytí pod tekoucí vodou, i tak ale spotřebujete minimálně 2 dřezové vody!

Je-li to možné preferujte vždy ruční mytí nádobí v uzavřeném dřezu. Nejenže dosáhnete velké úspory vody, ale i mycí prostředky určené k ručnímu mytí jsou podstatně méně závadné než mycí prostředky určené do myček, protože neobsahují fosfor a používají se v daleko menším množství. Na trhu jsou navíc k dostání ekologicky šetrné mycí prostředky. Velcí příznivci životního prostředí mohou používat k mytí nádobí ocet a octové roztoky, které jsou velmi účinné.

Mytí nádobí v úsporné myčce může být poměrně ekologické, pokud dodržíte následující pravidla:

- myčku správně vytěžujete – tj. využíváte celou její kapacitu, přičemž nehromadíte nádobí několik dní – na zaschlé nečistoty je potřeba více vody a chemikálií;

- pokud to umožňuje konstrukce myčky použijte přívod teplé vody, ušetříte až 50 % elektrické energie;
- používejte regenerační sůl – používá se pro údržbu iontoměniče, dávkujte sůl podle návodu výrobce myčky;
- je-li to možné volte úsporné (bio) programy s nižší mycí teplotou;
- volte mycí prostředky bez chlóru a bez fosfátů nebo s nižším obsahem fosfátů;
- mycí prostředek dávkujte vždy podle návodu – vyšší dávky nejsou zárukou čistějšího nádobí!

Pročtěte si pozorně i kapitolu 5.2. Úklid, čisticí prostředky – dozvíte se, jak vybírat vhodné čisticí prostředky. Mnoho zajímavých informací se dozvíte také na stránkách http://www.ekospotrebitel.cz/p05-myc-ky_04.html.

Využití alternativního zdroje užitkové vody – dešťové vody

Ne vždy musíte používat pitnou vodu. Naopak na některé činnosti náročné na spotřebu vody můžete chytře používat tzv. užitkovou vodu – například na:

- splachování WC;
- uklízení a čištění;
- zalévání rostlin;
- mytí auta;
- praní
- a zavlažování.

Výborným zdrojem užitkové vody je filtrovaná dešťová voda. Dešťová voda je k dispozici zdarma a navíc je díky svým vlastnostem – je měkká a neobsahuje chlor – velmi vhodná třeba na mytí a čištění (lépe se v ní rozpouštějí mycí prostředky) a na zalévání rostlin (rostliny špatně snášejí chlór).

Dešťová voda není úplně čistá. V malém množství obsahuje nečistoty a případně i choroboplodné zárodky, proto je nutné ji před vlastním použitím přefiltrovat a vhodně uskladnit. Pro filtraci, vhodné uskladnění a rozvod přefiltrované dešťové vody potřebujete:

- jímku s přepadem;
- předfiltr na nečistoty;
- vhodné čerpadlo;
- sací koš a sací vedení;
- rozvod dešťové vody.

Tyto komponenty již můžete zakoupit u některých v tuzemsku působících firmách, které vám pomohou i s výběrem typu zařízení a s jeho instalací. Ušetříte 40 – 60 % vody.

Přesný popis zařízení na filtrování dešťové vody naleznete na <http://www.belis.cz/voda/index.htm>, ekologické souvislosti naleznete v Příručce pro zelené nakupování v obcích (Hrubý, Pavel. „Příručka pro zelené nakupování v obcích – Pomocný materiál pro účastníky projektu Zelená kancelář“. Vydala Rosa, o.p.s. 2005. stran. 68).

5.2 Úklid, čisticí prostředky

Preferováním ekologického přístupu k uklizení a čištění – zejména preferováním ekologicky šetrných přírodních čisticích prostředků zmírníte negativní dopad těchto činností na:

- životní prostředí;
- a lidské zdraví – zejména na zdraví alergiků.

Existuje řada způsobů, jak se účinně a přitom ekologicky zbavit špíny a nečistot. Nepodléhejte reklamám, vyzkoušejte ekologicky příznivé způsoby mytí a čištění například:

- mechanické čištění;

nebo čištění a mytí pomocí:

- přírodního mýdla;
- octu;
- sody;
- tlakové sody;
- utěrek z mikrovláken;
- parních čističů;
- osvědčených čisticích „lidových“ prostředků přírodního původu;
- „*Ekologicky šetrných výrobků*“.

Mechanické čištění

Velkou část běžných nečistot lze snadno odstranit či umýt mechanicky – vhodnou utěrkou nebo hadříkem a vodou. Chcete-li neutralizovat pachy, použijte octový roztok. Nepodléhejte reklamám – nepoužívejte nadbytečně čisticí prostředky!

Přírodní mýdla

Přírodní mýdla jsou složena z rostlinných olejů (z olivového, palmového, kokosového atd.), z esenciálních olejů, které dávají mýdlům vůni, z přírodního cukru, destilované vody, rostlinného glycerínu a rostlinného vosku. Pravá přírodní mýdla neobsahují chemické přísady. Smícháním mýdla s vodou případně i s trochou citrónu získáte univerzální čisticí prostředek.

Hodně zajímavých informací nejen o používání přírodního mýdla, ale i o dalších přírodních čisticích prostředcích naleznete na <http://www.greenpeace.cz/onas/tipy/tip4.html>.

Čištění pomocí octu

Ekonomicky snadno dostupným, účinným a ekologicky šetrným čisticím prostředkem je ocet. Ocet je v podstatě slabá kyselina, která se běžně vyskytuje i v přírodě.

Ocet je velmi vhodný na:

- čištění ledniček – účinně čistí a neutralizuje pachy;
- odstraňování vodního kamene z emailu, porcelánu, varných konvic, vodovodních baterií a z praček;
- odstraňování vodního a močového kamene ze záchodů;
- na mytí nádobí – vhodný zejména pro alergiky;
- na praní – oživuje barvy textilií.

Čištění pomocí sody

Soda je vhodná na čištění armatur. Spolehlivě funguje i na čajové (taninové) skvrny.

Čištění pomocí tlakové sody

Čištění za pomoci tlakové sody neboli hydrouhličitanu sodného je ekologicky šetrné, protože probíhá bez použití chemických prostředků. Pomocí tlakové sody můžete efektivně čistit:

- oleje a tuky ze všech povrchů;
- graffiti, a to z betonů, cihel, fasád, stromů, pomníků, mramoru aj.;
- fasády od plísní a špíny;
- hliníkové rámy;
- díly z automobilů, podvozky a rámy vozidel.

Při použití tlakové sody nedochází k seškrábání nečistot a tedy poškození povrchů. Více naleznete na http://www.minec.cz/?pg=5_1.

Utěrky z mikrovlákna

Utěrky z mikrovláken neboli švédské utěrky je možné použít na okna, zrcadla, sklenice, podlahy, počítače, keramické obklady, brýle, chromované díly, autoskla, karosérie apod. Utěrky jsou vyrobeny z mikrovláken, která rozpouštějí a vážou nečistoty. Utěrky se nikdy nepoužívají v kombinaci s čistícími prostředky. K čištění se používá výlučně malé množství vody do 60 °C. Utěrku po použití vyperte v teplé mýdlové vodě.

Parní čističe

Parní čistič je velmi účinný, ekologicky šetrný a zdravotně nezávadný pomocník určený k čištění: povrchů (od dlaždiček až po okenice), rolet, radiátorů, matrací, pohovek, autosedaček, sporáků, van, umyvadel apod. Má silný odmašťovací a dezinfekční efekt – jako jediný čistící prostředek ničí alergeny, bakterie a roztoče ekologickou cestou - bez použití chemikálií!

Parní čistič je velký jako běžný vysavač. Základ čističe tvoří bojler, který umí přeměnit velmi malé množství vody ve vysoce účinnou „suchou páru“, která dosahuje až 150 °C. Tato tzv. suchá pára účinně odstraňuje nečistoty a mastnoty, ale zároveň je k čištěným povrchům šetrná, protože materiály nepromočí, ale pouze zvlhčí.

Parní čističe jsou energeticky úsporné a bezpečné – u kvalitních přístrojů při správném zacházení nehrozí žádná nebezpečí. Ceny se pohybují od 10 000 do 30 000 Kč.

Na www stránkách <http://www.mojenoviny.cz/hobby/cistic050608.html> naleznete odkazy na výrobce a dodavatele parních čističů.

Osvědčené „lidové“ čisticí prostředky přírodního původu

Nebojte se používat různé lidové čisticí prostředky – můžete dosáhnout vynikajících výsledků aniž byste poškozovali životní prostředí a zatěžovali „firemní peněženku“. Vytvořte si:

- vlastní prášek na mytí z přírodního mýdla a sody;
- leštadlo na kovy z citrónové šťávy a trochu soli;
- osvěžovač vzduchu – vložte do lednice půlku jablka;
- na čištění odpadů a usazenin používejte ocet atd.

Další rady jistě získáte ve svém okolí – nebo se inspiřujte na Internetu <http://www.greenpeace.cz/onas/tipy/tip4.html>.

Ekologicky šetrné čisticí a mycí prostředky

Značka „*Ekologicky šetrný výrobek*“ je ochranná známka, která o výrobku vypovídá, že u něj byly minimalizovány škodlivé vlivy na životní prostředí. Každý takto certifikovaný výrobek musí splňovat kritéria a projít testy, které mu předepisují směrnice pro ekoznačení.

Ekologicky šetrné čisticí prostředky jsou obvykle vyrobeny na bázi minerálních látek a rostlinných složek, které se rychle rozkládají při minimálním zatížení životního prostředí. Na Internetu seženete dokonce ekologické mycí prostředky určené pro myčky nádobí. Tyto mycí prostředky obsahují šetrné změkčovačlo vody a naopak neobsahují enzymy, chlóry a fosfáty.

Při používání jakéhokoliv mycího nebo čisticího prostředku dodržujte návod a předepsané dávkování. Zvýšením dávky čisticího prostředku nedosáhnete lepšího efektu, naopak zbytečně zatížíte životní prostředí.

Podívejte se na stránky věnované „*Národnímu programu označování ekologicky šetrných výrobků*“ http://www.cenia.cz/www/webapp.nsf/webitems/home_EkologickySetrneVyroby.

V Rejstříku českých ekologicky šetrných výrobků naleznete seznam výrobců, kteří dodávají na trh ekologicky šetrné výrobky využitelné v kancelářích.

Ekologicky šetrné čisticí a mycí prostředky jsou k dostání ve většině obchodů se zdravou výživou, rovněž na Internetu naleznete řadu e-shopů, které prodávají ekologicky šetrné výrobky.

VI. STRAVOVÁNÍ, OBČERSTVENÍ, RAUTY

*Boj proti nenasytnosti je hlavním problémem výživy zdravého,
aktivně žijícího člověka.*

Nikolaj Michajlovič Amosov

Zatímco chudé země Jihu bojují s podvýživou, vyspělé země bojují s obezitou. Někteří odborníci tvrdí, že v „*důsledku přejídání zemřelo více lidí než během všech válek dohromady*“.²³ Většina lidí ví, že přejídání je příčinou řady civilizačních nemocí jako je rakovina, cukrovka nebo srdečně cévní choroby, méně lidí si uvědomuje, že nevhodné složení stravy a dovoz cizokrajných pochutin ohrožuje životní prostředí a způsobuje v chudých zemích sociální problémy. Životní styl založený na neomezeném přísunu jakéhokoliv množství masa, živočišných a rostlinných produktů i exotických potravin je totiž možný díky intenzivnímu zemědělství, intenzivnímu chovu zvířat a letecké a automobilové přepravě potravin na obrovské vzdálenosti.

Tento způsob hospodaření vážně poškozuje životní prostředí, lidské zdraví a prohlubuje chudobu a sociální problémy v chudých zemích Jihu:

- produkce masa a dalších živočišných výrobků intenzivního hospodaření je náročná na půdu – dochází k odlesňování a velkému záboru krajiny;
- zředěné exkrementy z velkochovů zvířat všech druhů znečišťují povrchové a podzemní vody;
- velkochov zvířat, jejich hromadné zabíjení a výroba masných výrobků je velmi náročná na energie;
- pesticidy a další chemické látky užívané zemědělci znečišťují povrchové a podzemní vody a mají negativní dopad na lidské zdraví;
- letecká a automobilová doprava jsou jedním z hlavních zdrojů znečišťování životního prostředí (viz kapitola VII. Doprava);
- zemědělci z chudých zemí Jihu nedostávají za své produkty skutečnou tržní cenu – za „*kávu dostane pěstitel méně než 10% konečné ceny, za kakao dostane 5 %, dělník na banánové plantáži dostane 1–3 % ceny banánů ve velkoobchodu v Evropě*“²⁴ – to vede k dalšímu prohlubování chudoby.

Více informací a vyčíslené škody na lidském zdraví a životním prostředí se dozvíte například na <http://www.obezita.cz>, <http://www.vegan.cz> a <http://www.fairtrade.cz/index.php?clanek=44>.

V této kapitole se budeme věnovat stravování v zaměstnání, případně přípravě drobných občerstvení či rautu.

U těchto aktivit můžete snadným způsobem:

- zmírnit negativní vlivy na životní prostředí;
- zmírnit negativní vlivy na lidské zdraví;
- posílit ekonomiku a spravedlivý obchod v chudých zemích Jihu
- a posílit místní ekonomiku.

²³ Zdroj: Štíhlá linka <http://www.obezita.cz/obezita/v-cr-a-ve-svete/>

²⁴ Zdroj: Společnost pro Fair trade a rozvojové vzdělávání <http://www.fairtrade.cz/index.php?clanek=44>.

K „ekologizaci“ provozu kanceláří přispívá uvědomělý a zodpovědný výběr potravin a nápojů. Preferujte:

- biopotraviny tuzemské výroby – protože na jejich výrobu se používají postupy příznivé k životnímu prostředí i lidskému zdraví, potraviny jsou přepravovány na krátkou vzdálenost a navíc podpoříte místní ekologické zemědělce;
- nebo aspoň potraviny vyrobené v ČR – protože podpoříte místní ekonomiku. Tyto výrobky jsou díky malé přepravní vzdálenosti šetrnější k životnímu prostředí, upřednostňujte potraviny označené logem „KLASA“;
- „Fair Trade“ (nebo-li spravedlivý obchod) čokoládu, kakao, kávu a čaj, protože tak poskytnete konkrétním lidem v rozvojových zemích šanci vymanit se z bludného kruhu bídy vlastními silami a umožníte jim žít důstojný život;
- potraviny ve vratných obalech – protože jsou díky možnému opětovnému použití vysoce ekologické;
- nebo alespoň potraviny v recyklovatelných obalech;
- vegetariánská a veganská jídla.

Obecné zásady pro nákup

Hlavní zásadou pro ekologicky šetrný a zdravotně příznivý nákup potravin a nápojů je preferování biopotravin, tuzemských potravin, fair trade potravin a pochutin. Tyto druhy potravin mají svá vlastní loga, jež je odlišují od běžných a zahraničních výrobků.

Dále si všimněte obalů potravin – ideální jsou vratné obaly (například sklo) nebo snadno recyklovatelné obaly (například papír).

Biovýrobky

České značení biovýrobků

Je-li to možné kupujte přednostně tuzemské biovýrobky. V současnosti je na trhu opravdu velmi pestrá nabídka a to od základních potravin jako jsou mléčné výrobky a pečivo až po různé nápoje a vína.

Biovýrobky lze zakoupit nejen ve specializovaných obchodech zaměřených na zdravou výživu ale i v řadě běžných obchodů a v supermarketech.

Biovýrodek vyrobený v EU

Biovýrodek vyprodukovaný v ČR je označen logem „Produkt ekologického zemědělství“ a logem EU. Logem EU je ostatně označený každý biovýrodek vyrobený v zemích EU. Máte-li na výběr preferujte české biovýrobky. Podpoříte místní ekozemědělce a minimalizujete negativní vlivy na životní prostředí spojené s přepravou výrobků na delší vzdálenosti.

V našem „Rejstříku českých biovýrobků“ naleznete seznam výrobců biopotravin. Více informací o ekologickém zemědělství a biovýrobciích naleznete na: <http://www.biospotrebitel.cz/>.

Potraviny vyrobené v ČR

U každého výrobku si zkontrolujte, ve které zemi byl výrobek vyroben. Nenechte se zmást názvem potraviny. Například balené brambory označené nápisem „České brambory“ mají jako zemi původu uvedené Německo.

Z českých výrobků preferujte výrobky označené značkou „KLASA“. Touto značkou jsou Ministerstvem zemědělství označovány skutečně domácí, kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny, plně srovnatelné se zahraničními.

Více informací a seznam výrobků značky „KLASA“ naleznete na: <http://www.eklasa.cz/>.

„Fair Trade“ potraviny a pochutiny

V některých případech se nevyhnete nákupu zahraničních výrobků. Typickým příkladem jsou následující pochutiny: káva, čaj, kakao a čokoláda. U těchto pochutin preferujte ty, jež se prodávají v rámci „Fair Trade“ – nebo-li v rámci spravedlivého obchodu. I tyto potraviny mají své logo.

Nákupem těchto opravdu kvalitních potravin podpoříte alternativní přístup ke konvenčnímu mezinárodnímu obchodu, který klade důraz na sociální a ekologický rozměr výroby a obchodu. Hlavním cílem spravedlivého obchodu je podpořit znevýhodněné výrobce převážně ze zemí globálního Jihu - Afriky, Latinské Ameriky a jižní a jihovýchodní Asie. Tohoto cíle je dosahováno především poskytováním férových obchodních podmínek pro zapojené výrobce a informováním spotřebitelů o situaci výrobců a jejich zaměstnanců v rozvojových zemích.

Seznam „Fair Trade“ obchodních míst a e-shopů naleznete v našem „Rejstříku „Fair Trade“ výrobků“. Více informací naleznete také na <http://www.fairtrade.cz>.

Potraviny ve vratných nebo recyklovatelných obalech

V neposlední řadě si všimněte, v čem jsou potraviny baleny. Je-li to možné vyberte si výrobky balené ve vratných obalech – typickým příkladem jsou nápoje ve skleněných lahvích. U ostatních potravin preferujte potraviny balené v papíru nebo jiných recyklovatelných obalech.

Pročtěte si v manuálu pozorně kapitolu věnovanou odpadům.

Vegetariánská a veganská jídla

Zařadte do svého jídelníčku, případně do seznamu jídel pro rauty a večírky i vegetariánská a veganská jídla. Vegetariánská strava neobsahuje maso, může ale obsahovat mléčné výrobky a vejce. Veganská strava neobsahuje žádné živočišné produkty – jedná se výhradně o rostlinnou stravu. Na trhu je již poměrně běžně k dostání řada vegetariánských ale zejména veganských potravin.

Preferováním vegetariánských a veganských jídel přispějete k:

- ochraně svého zdraví – ke zdravotní prevenci neinfekčních chorob hromadného výskytu (např. rakovina, srdečně cévní choroby, obezita, cukrovka, osteoporóza) a k prevenci obezity, se kterou se potýká každý druhý občan ČR;

- a k ochraně životního prostředí, a to především k ochraně povrchových a podzemních vod, soustavně znečišťovaných zředěnými exkrementy z velkochovů zvířat všech druhů, ke snížení spotřeby elektrické energie, spotřebovávané na provozování velkochovů zvířat a na likvidaci odpadů z nich a ke snížení utrpení zvířat způsobeného nepřírozeností jejich velkochovů a hromadného zabíjení.

Vegetariánská jídla se již objevují na většině jídelních lístků a rovněž většina cateringových firem a jídelen je ochotna na požádání připravit chutná a kvalitní vegetariánská či veganská jídla.

Nahlédněte do našeho „*Rejstříku českých biovýrobků*“ – naleznete v něm řadu kvalitních vegetariánských potravin.

Více informací o pozitivních aspektech vegetariánství naleznete na stránkách České společnosti pro výživu a vegetariánství: <http://www.csvv.cz>. Seznam vegetariánských restaurací v ČR naleznete například na <http://katalog.seznam.cz/Cestovni-sluzby-a-pohostinstvi/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/Restaurace/Vegetarianske/>.

Obecné zásady pro likvidaci

Snažte se koupit tolik potravin, kolik skutečně potřebujete – „*nejlepší odpad je žádný odpad*“. Pokud se vám to nepovede, máte několik možností, jak se zbytky jídel naložit.

V ideálním případě vyhodte zbytky jídel na kompost nebo s nimi nakrmte domácí zvířata. Nemáte-li možnost kompostovat a nechováte-li v blízkosti kanceláře domácí zvířata, můžete si i v prostorech kanceláří zřídit vermikompostér. Při vermikompostování se využívá schopnosti žížal hnojních (*Eisneia foetida*), přeměňovat rostlinné zbytky na velmi kvalitní organické hnojivo – vermikompost.

Vermikompostér můžete umístit na balkón, na terasu, do garáže nebo do předsíně. Při dodržování správných zásad vermikompostování obsah kompostéru nezapáchá.

Další obaly třídte a likvidujte dle materiálů, ze kterých jsou vyrobeny.

Podrobněji se problematikou vermikompostování a recyklací odpadů zabývá kapitola VII. Odpady. Řadu užitečných informací vermikompostování naleznete rovněž na <http://www.ekodomov.cz/index.php?id=49>

VII. DOPRAVA

Poznal jsem, že nejrychleji cestuje ten, kdo chodí pěšky. Navrhl jsem příteli, abychom vyzkoušeli, kdo z nás...bude ve Fitchburgu dřív. Vzdálenost je třicet mil, jízdné devadesát centů. To je téměř denní mzda. Pamatuji se, že se právě na stavbě této dráhy vyplácelo dělníkům šedesát centů za den. Nuže, vydám se rovnou pěšky na cestu a dorazím tam ještě za soumraku... Ty si, příteli, mezitím budeš muset vydělat na jízdné, takže tam dorazíš někdy během zítřka, anebo možná i večer, jestli se ti poštěstí sehnat v sezóně práci. Místo aby ses vezl do Fithburgu, budeš tu značnou část dne robotit.

H.D. Thoreau

Doprava se velmi významně podílí na znečišťování životního prostředí. V České republice je největším problémem:

- nárůst silniční dopravy;
- mnohdy nekvalitní silniční infrastruktura;
- vysoký počet dopravních nehod;
- pomalá, nekvalitní železniční doprava, což vede k nárůstu osobní silniční dopravy.

Doprava vykazuje dvě základní specifika, která ji výrazně odlišují od všech ostatních výrobních či jiných odvětví a navíc značně komplikují možnost „ekologizovat“ dopravu:

- 1) v rámci dopravy nevznikají žádné nové hodnoty – hodnota se pouze navyšuje, a to tak, že suroviny, materiál, zboží, služby či osoby přepravuje z místa těžby, výroby či nadbytku do míst, kde je po tom či onom poptávka;
- 2) oproti ostatním odvětvím je mnohem obtížnější dosáhnout toho, aby ekonomický výkon a přínos dopravy stoupal výrazněji než negativní dopad dopravy na životní prostředí.

Nejvíce životní prostředí i lidské zdraví ohrožuje stále narůstající automobilová doprava a to nákladní i osobní, protože:

- znečišťuje ovzduší – doprava je jedním z hlavních producentů nebezpečných skleníkových plynů, a to díky velké míře využívání převážně fosilních paliv. Omezení těchto plynů dosáhneme pouze preferováním jiných druhů dopravy nebo technologickými změnami - vývojem vozidel s velmi nízkou spotřebou fosilních paliv a zároveň rozvojem vozidel s alternativními pohony (elektromobily, vozidla s vodíkovým pohonem) a změnou chování dopravců i uživatelů;
- znečišťuje vodu a půdu;
- ohrožuje stávající ekosystémy;
- při výstavbě nových silničních a dálničních komunikací dochází k záboru půdy, změnám struktury osídlení, mnohdy až k jeho destrukci;
- výrazně ovlivňuje využívání veřejného prostoru a omezuje jeho další funkce,
- je hlučná a vytváří nepříznivé vibrace – to je problémem zejména ve velkých městech;

- při častých dopravních nehodách dochází k velkému množství smrtelných, těžkých i lehkých zranění, znečištění životního prostředí a k velkým majetkovým škodám;
- negativně ovlivňuje lidské zdraví – hluk, znečištěné životní prostředí, dopravní nehody;
- negativně ovlivňuje životní styl – nedostatek pohybu a z něj vyplývající škody na zdraví;
- negativně ovlivňuje sociální interakce.

Nejvíce ekologicky i ekonomicky přínosné je proto chození pěšky – pěší přeprava je ale limitována vzdáleností, v některých případech ji proto nelze využít. Přesto, žijete-li ve větším městě, ve kterém je hustá síť hromadné dopravy, zvažte, zda není vhodnější pro zdolávání kratších vzdáleností – 1 až 3 tramvajové či autobusové zastávky – zvolit pěší chůzi.

Kolo je výborným dopravním prostředkem na vzdálenosti okolo 5 km – je rychlé a skladné, ve velkých městech se navíc s kolem snadno vyhnete čekání v zácpách.

Další ekologicky šetrnou alternativou je veřejná hromadná doprava – vlaky a autobusy, ve velkých městech i tramvaje, trolejbusy a metro.

Je-li práce jen nezbytně použít individuální automobilovou dopravu vyzkoušejte:

- tzv. *car-pooling* – česky řečeno sdílení automobilu několika osobami při jízdě na pravidelné trase – do práce, na chalupu, za zábavou. Dotyčné osoby se střídají nebo se dělí o provozní náklady;
- tzv. *car-sharing* – na mnoha místech v zahraničí můžete využít car-sharing nebo-li sdílení vozidel – u vybrané organizace se zaregistrujete a v případě potřeby si zapůjčíte auto – obvykle zaplatíte za ujeté kilometry plus poplatek za hodinovou sazbu.

Rozhodnete-li se pro kteroukoliv výše uvedenou variantu:

- ušetříte finanční prostředky, jež byste investovali do nákupu, údržby a likvidace automobilů;
- ušetříte finanční prostředky za parkovací místa či garáže;
- ušetříte parkovací místa – místo například tří firemních vozidel bude na parkovišti stát pouze jedno vozidlo, které bude sdílet více zaměstnanců – zbylý prostor je možné využít například pro cyklisty nebo z něj vytvořit místo pro odpočinek či relaxaci;
- ušetříte čas – díky hromadné dopravě se v období dopravních špiček dostanete na místo určení podstatně rychleji hromadnou dopravou než autem;
- v neposlední řadě vám bude odměnou čistší vzduch a lepší životní prostředí.

Práce doma nebo práce doma kombinovaná s dojížděním do zaměstnání

Některé profese, zejména kancelářské, lze díky počítačům, notebookům, Internetu a mobilním telefonům efektivně provádět z domova případně kombinovat práci doma s dojížděním do zaměstnání. Některým zaměstnancům tato varianta vyhovuje, jiní zaměstnanci preferují kontakt s lidmi a lépe se jim pracuje přímo ve firmě. Pokud je to možné a zaměstnanci mají zájem, umožněte jim práci z domova nebo kombinovanou práci.

Flexibilní pracovní doba

Řada zaměstnanců uvítá možnost flexibilní pracovní doby. Zejména zaměstnanci dojíždějící z větší vzdálenosti či zaměstnanci, kteří dojíždí do práce v době dopravní špičky, pružnou pracovní dobu uvítají. Získají možnost:

- u dojíždění na velké vzdálenosti – vybrat si neoptimálnější dopravní spoj – nejméně přesezení, časově nejrychlejší;
- vyhnout se „natřískaným“ vlakům, autobusům a tramvajím;
- vyhnout se době, kdy je město přečpané auty.

Velká část zaměstnanců tuto možnost ocení i z osobních důvodů – jako je péče o děti, sladění životního stylu s partnerem, možnost realizovat některé zájmy a hobby – například chov psů nebo koní apod.

Pružný pracovní rozvrh je přínosný i pro zaměstnavatele, protože:

- zvyšuje spokojenost zaměstnanců;
- spokojení zaměstnanci jsou produktivnější;
- napomáhá udržet vysoce kvalitní zaměstnance;
- umožňuje prodloužit otvírací doby firem a organizací;
- umožňuje se pružně přizpůsobit časovým možnostem klientů.

Proplácení časových cestovních jízdenek

Podpořte své zaměstnance, aby do zaměstnání jezdili hromadnou dopravou proplácením časových cestovních jízdenek.

7.1 Alternativní a hromadná doprava

Chůze – pěší doprava

Chůze je neekologičtější a nejnepohodlnější způsob přepravy vůbec, navíc má pozitivní vliv na lidské zdraví. Zatímco v menších obcích a městech patří chůze k nejobvyklejšímu způsobu přepravy na malé vzdálenosti, ve velkých městech lidé preferují spíše popojíždění městskou dopravou či autem. Chcete-li udělat něco pro své zdraví a životní prostředí – chodte pěšky!

Cyklistika

Jste-li zaměstnavatel, podpořte zaměstnance, kteří do práce jezdí na kolech. Největším problémem jsou krádeže kol, vytvořte proto v blízkosti firmy či organizace dobře viditelné, přístupné a pokud možno zastřešené parkoviště pro kola. Zajistěte takto dojíždějícím zaměstnancům možnost osprchovat se a převléknout. Vhodnou podporu představují uzamykatelné skříňky, jež ocení i další zaměstnanci.

Potřebujete-li přepravit či někam dopravit menší zásilky nebo balíky, podpořte kurýrní služby, jež preferují kola místo aut.

Zaměstnanci i zaměstnavatelé – dojíždějte do zaměstnání na kole. Cyklistika má řadu výhod:

- budete zdravější – nejnovější výzkumy prokázaly, že vzduch v autech je totiž mnohem více znečištěn než venkovní vzduch, který dýchají cyklisté, cyklisté jsou na tom dokonce lépe než řidiči v klimatizovaných autech viz. http://www.nakole.cz/vemeste/proc_na_kole_1.php3.
- jízda na kole je rychlá – zejména jedete-li vzdálenost okolo 5 km, budete se s kolem pohybovat rychleji než s autem, bez obtíží se můžete vyhnout dopravním zácpám;
- ušetříte;
- aktivně přispějete k ochraně životního prostředí.

Na webových stránkách „Na kole“ <http://www.nakole.cz> naleznete řadu zajímavých informací o cyklistice ve městech, cyklostezkách a cyklotrasách i o dopravě, lidském zdraví a životním prostředí ve městech.

Hromadná veřejná doprava a městská hromadná doprava – vlaky, autobusy, tramvaje, trolejbusy, metro

Pokuste se preferovat hromadnou veřejnou dopravu, a to ať už na cesty do nebo z práce, během služebních cest a podobně. Využijete-li některou z řady slev, které dopravci nabízí, snížíte tak náklady na dopravu.

Upřednostněte pro přepravu velkých balíků či objemných zakázek vlaky před nákladními automobily či kamióny.

7.2 Šetrná automobilová doprava

Inteligentní nákup, údržba a provoz firemních automobilů

Potřebuje-li vaše firma nezbytně ke své činnosti firemní automobily, pokuste se při výběru vozidel i jejich údržbě a provozu postupovat zodpovědně a uvážlivě.

Nákup automobilu/automobilů

Při výběru auta či aut:

- rozhodujte o velikosti auta a jeho charakteru dle toho, k čemu ho budete používat – módní trendy či oblíbenost dané značky by neměly být rozhodujícími faktory – němečtí spotřebitelé mají výběr vhodného automobilu usnadněn díky tzv. Autoumweltliste – tj. seznamu značek automobilů podle toho, jak jsou šetrné vůči životnímu prostředí;
- prozkoumejte možnosti zakoupit palivově efektivní automobily;
- zvažte nákup protektorových pneumatik;
- kupte dopravní kužely a další vybavení, které obsahují recyklované či recyklovatelné složky.

Údržba

Během údržby vozu se pokuste:

- zavést program údržby vozidel, zajistíte tak efektivní a úsporné užívání automobilů – zaznamenávejte spotřebu paliv, sledujte tlak v pneumatikách, kontrolujte nádrže a trubky, zda dobře těsní, předejdete tak znečištění životního prostředí;
- nakupovat pouze znovu rafinované motorové oleje a další maziva, které obsahují recyklovatelné materiály;
- nahradit škodlivé materiály na údržbu méně škodlivými – například kupujte odmašťovač na vodní bázi;
- všechny vzniklé odpady bezpečně zlikvidovat.

Šetrný provoz

Šetrný provoz automobilů spočívá v odpovědném přístupu:

- používejte auto pouze je-li to nezbytné;
- plánujte cesty – jezděte nejkratší možnou cestou;
- snažte se využívat kapacitu auta – nejezděte sám či sama, najděte si spolucestující viz. alternativní automobilová doprava;
- snažte se řídit s maximální úsporností;
- snižte dobu, kdy běží motor naprázdno;
- snižte používání klimatizace;
- jezděte plynule;
- plynule přidávejte plyn a brzděte atd.

Likvidace vzniklých odpadů, aut a autovraků

Odpady vzniklé během užívání automobilu:

- je-li to možné, vždy recyklujte;
- vzniklé nebezpečné odpady například nádoby znečištěné od oleje apod. odevzdejte do pojízdné sběrné nebezpečných odpadů nebo do sběrných vozů;
- ujistěte se, že váš autoservis používá ekologicky šetrné nebo méně škodlivé výrobky.

Současný Zákon o odpadech 185/2001 Sb. ukládá poslednímu vlastníku auta zapsanému v registru vozidel povinnost vozidlo či autovrak ekologicky zlikvidovat. Odepsané auto či autovrak odevzdejte do k tomu určených sběrných dvorů, kde jej ekologicky zlikvidují. Po odvezení a předání auta či autovraku si nezapomeňte převzít potvrzení o převzetí a zneškodnění vraku. Na základě potvrzení Registr vozidel vyřadí auto z evidence motorových vozidel.

Alternativní automobilová doprava

Alternativní automobilovou dopravou je v tomto manuálu míněn: „*car-pooling*“, „*van-pooling*“, spolujízda a „*car-sharing*“. Jedná se o různé formy sdílení automobilu. Záměrně neuvádíme autostop, který může být v některých případech velmi nebezpečný.

Sdílení automobilů má následující pozitiva:

- úspora parkovacích míst = úspora finančních prostředků;
- úspora pohonných hmot = úspora finančních prostředků;
- jste-li spolucestující nemusíte se starat o opravy, pojištění nebo údržbu auta;
- šetříte čas;
- šetrnější přístup k životnímu prostředí.

„Car-pooling“

Car-pooling je pravidelné společné dojíždění dvou nebo více osob společně jedním autem do zaměstnání. Přičemž není důležité, zda osoby, které spolu jezdí, pracují ve stejné firmě. Podstatná je blízkost pracovišť a ochota sdílet společně auto.

„*Van-pooling*“ je společná přeprava více lidí dodávkou na delší vzdálenosti.

Spolujízda

Spolujízda je určena na zdolávání delších vzdáleností v tuzemsku i v zahraničí. Většinou se spolujízda sjednává přes Internet a telefon. Využijete-li navíc služeb některých firem podporujících spolujízdu můžete se levně a hlavně bezpečně dostat kamkoliv po Evropě.

Jak spolujízda probíhá? Řidič, který nemá plně obsazené auto, vloží na k tomu určené internetové stránky informace o své cestě, tj.:

- cíl cesty, eventuálně města po trase, kam je ochoten spolujezdce zavést;
- datum a čas odjezdu, popřípadě návratu;

- počet volných míst v autě;
- adresu a telefonní číslo;
- typ vozidla, barvu a SPZ auta;
- místo srazu.

Zájemci o spolujízdu si vyberou vhodný spoj. Potvrzení celé akce probíhá telefonicky. Spolujezdci řidiči zaplatí cca 70 halířů až 1 Kč za každý ujetý kilometr. Je-li akce sjednávána přes agenturu, platí spolujezdci poplatek i agentuře, řidiči neplatí nic. Agentura je garantem bezpečnosti, která je zajištěna tím, že spolucestující ani řidič nejsou anonymní: při rezervaci sdělí všichni zúčastnění svou adresu a telefonní číslo, na kterém jsou později informováni o úspěšném zprostředkování spolujízdy.

Více se o spolujízdě dozvíte na <http://www.spolujizda.cz>.

„Car-sharing“ – sdílení vozidel

„Car-sharing“ je ekologicky šetrný způsob používání automobilů známý a využívaný především v zahraničí. V České republice na své objevení teprve čeká. Provozovatelé „car-sharingu“ jsou soukromé firmy nebo neziskové organizace, které registrují zájemce o sdílení aut a po té jim za paušální účastnický poplatek a platbu za půjčení auta (tj. za ujeté kilometry a hodinovou sazbu) zapůjčí automobil.

„Car-sharing“ probíhá touto formou:

1. klient si na Internetu případně telefonicky vybere z nabídky dostupných vozů auto;
2. vybrané auto si po Internetu nebo telefonicky objedná;
3. na předem určeném místě si vyzvedne objednané auto, které odblokuje ze zabezpečovacího systému klientskou kartou a jede, kam potřebuje;
4. na čerpacích stanic platí elektronickou kartou, která patří do příslušenství vozu;
5. po návratu auto zaparkuje a odhlásí se, čímž aktivuje bezpečnostní systémy;
6. vyplní jednoduchou účtenku, jejíž kopii si nechá;
7. platba je prováděna jednou měsíčně dle času a ujetých vzdáleností.

„Car-sharingová“ firma se stará o údržbu, opravy, povinné ručení, vyúčtování a další související činnosti. Rozdíl mezi vlastníkem auta a uživatel car-sharingu spočívá především v informovaném a odpovědném rozhodování. Oba automobilisté mají stejnou možnost auto používat, nicméně klient car-sharingu lépe vidí skutečné náklady na každý ujetý kilometr a zvažuje proto vždy všechny přepravní varianty – veřejná doprava se tak stává rovnocenným partnerem automobilové dopravy.

„Car-sharing“ se vyplatí:

- pokud najezdíte méně než 15 000 km ročně, je účast v car-sharingu levnější než vlastnit auto, protože o náklady – nákup a údržbu auta, havarijní pojištění, poplatky za parkování atd. se dělíte s ostatními účastníky;
- nemusíte se starat o opravy, pojištění nebo údržbu auta;
- šetří čas – auta jsou dostupná 24 hodin denně na k tomu určených parkovacích místech;
- „car-sharingové“ firmy nabízí různé druhy aut – malé auto na nákupy, mikrobus na cestování s přáteli, velký vůz na stěhování apod.

Více informací v českém jazyce se dozvíte na stránkách Ústavu pro ekopolitiku www.ekopolitika.cz, podívejte se rovněž na stránky úspěšných „*car-sharingových*“ firem v zahraničí: v Německu www.greenwheels.de nebo www.StattAuto.de, v Nizozemí www.greenwheels.nl, a Velké Británii www.whizzgo.co.uk.
Hledáte-li nové možnosti podnikání – nechte se inspirovat a založte první „*car-sharingovou*“ firmu v ČR!

Likvidace vzniklých odpadů

Budete-li využívat alternativní automobilovou dopravu, nevzniknou vám v souvislosti s provozem automobilu žádné odpady.

VIII. ODPADY

Nejlepší odpad – je žádný odpad...

Dle Zákona o odpadech je odpadem „každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit“. Ročně je v ČR produkováno cca 28 – 30 miliónu tun odpadu²⁵ – například v roce 2004 to bylo 29 425 miliónů tun odpadu z toho 7 441 680 tun odpadu bylo recyklováno nebo jinak použito například jako palivo.

Každoročně vzniká problém, co dál se vzniklým odpadem. Únik plyných odpadů či kontaminované vody do okolního prostředí nebo nevhodné uskladnění, hromadění či likvidace odpadů může těžce poškodit životní prostředí zejména ovzduší, půdu a vodu i zdraví lidí. Krajním řešením by měly být skládky odpadů a spalování odpadů, naopak jako optimální řešení se jeví recyklace odpadů či jejich jiné využití.

Ročně každý občan České republiky vyprodukuje 150 – 200 kg odpadu z toho 62 % těchto odpadů tvoří papír, plasty, sklo a bioodpad – tedy odpad, jež lze recyklovat. Zhruba 3 % tvoří nebezpečný odpad a pouze 35 % tvoří směsný odpad. Třídění odpadů má smysl.

Odpady v kancelářích lze rozdělit na:

- recyklovatelné odpady nebo-li na odpady, které lze opět využít – patří sem především papír, plasty, sklo, nápojové kartony a biologický kompostovatelný odpad;
- objemné odpady – jež patří do sběrných dvorů například koberce, kancelářský nábytek, vyřazené přístroje apod.;
- nebezpečné odpady jako zářivky, galvanické články či chemikálie, které patří do sběrných dvorů nebo pojízdné sběrné sběrné;
- a směsný odpad – tedy odpad, který nelze zařadit do žádné z uvedených skupin a tudíž patří do běžných kontejnerů a popelnic – například voskovaný papír či silně znečištěné plasty a papír.

Chcete-li předcházet vzniku odpadů a chránit životní prostředí, tak:

- vždy než si zakoupíte jakýkoliv nový produkt zvažte, zda je opravdu potřebujete, zda jej skutečně využijete;
- se zamyslete, jakými způsoby můžete minimalizovat vznik odpadů v rámci provozu vaší kanceláře – například omezte tisk e-mailů a dalších dokumentů, používejte propisky a pera s vyměnitelnou náplní apod.;
- důsledně recyklujte vzniklý odpad.

Budete-li se držet výše uvedených pravidel, pozitivně přispějete k ochraně životního prostředí tím, že:

- zamezíte vzniku skládek;
- umožníte rozříděný odpad dále zpracovat;
- správnou recyklací snížíte množství směsného odpadu, jenž nelze dál využívat;
- tříděním nebezpečného odpadu zamezíte kontaminaci životního prostředí.

²⁵ Další tisíce tun odpadu jsou do ČR dovezeny ze zahraničí.

8.1 Třídění odpadů

Třídění odpadů začíná již v kancelářích. Chcete-li třídit odpad pořídte si v první řadě další odpadkové koše nebo papírové krabice či tašky. Do jednoho koše dávejte papír, do druhého plasty, do třetího sklo, do čtvrtého kartónové obaly a do pátého směsný odpad. Znečištěné plasty a sklo před tříděním umyjte, znečištěný odpad nelze třídit. Nebezpečný odpad skladujte zvlášť a při nejbližší příležitosti ho odvezte do sběrného dvora.

Čistý roztříděný odpad patří do speciálních, barevně označených kontejnerů. Pokud v blízkosti vaší firmy nejsou nádoby na tříděný odpad, obraťte se na městský či obecní úřad případně na firmu, která ve vaší lokalitě sváží odpady.

PAPÍR – modrý kontejner

ANO – tento odpad do kontejneru patří:

- noviny
- časopisy
- kancelářský papír
- reklamní letáky
- knihy
- sešity
- krabice
- lepenka
- kartón
- papírové obaly (např. sáčky)

Zda je daný produkt vyroben pouze z papíru poznáte rovněž podle jeho označení:

NE – tento odpad do kontejneru nepatří:

- mokrý, mastný nebo jinak znečištěný papír
- uhlový a voskovaný papír
- použité plenky a hygienické potřeby

PLASTY – Žlutý kontejner

ANO:

- sešlápnuté PET láhve od nápojů
- výrobky a obaly z plastů
- kelímky
- polystyrén
- sáčky
- fólie

Plasty jsou označeny těmito značkami:

NE:

- novodurové trubky
- a obaly od nebezpečných látek (motorové oleje, chemikálie, barvy apod.)

SKLO – zelený kontejner

ANO:

- láhve od nápojů
- skleněné nádoby,
- skleněné střepy – tabulové sklo

Sklo je označováno takto:

NE:

- keramika
- porcelán
- autosklo
- drátěné sklo a zrcadla

NÁPOJOVÉ KARTÓNY – Oranžová nálepka na kontejnerech

ANO:

- tetrapackové obaly od nápojů, mléka apod.

Kontejnery na nápojové kartóny prozatím nejsou běžně dostupné. Poznáte je podle oranžového víka nebo oranžové nálepky. Nejsou-li ve vašem okolí takto označené kontejnery, obraťte se na obecní či městský úřad nebo vyhazujte kartóny do směsného odpadu.

Co potom?

Separovaný odpad dále třídí lidé na třídících linkách. Ti roztřídí papíry, plasty či sklo dle jednotlivých druhů a barev. Každý druh se poté zpracovává jinak. Papír se sveze do papíren, sklo do skláren a plasty se odváží na recyklační linky, kde se dále zpracovává. Z recyklovaného papíru se vyrábí kancelářský papír, toaletní papír, sešity apod. Z recyklovaných plastů se například vyrábí umělohmotný zahradní nábytek či sedačky na stadióny apod.

Více se o recyklaci dozvíte na <http://www.jaktridit.cz/index.html>. Přehled možného použití odpadů naleznete na <http://ekologie.xf.cz/temata/recyklace/recyklace.htm>.

8.2 Zpětný odběr elektroodpadu

Likvidace elektrických spotřebičů, počítačů, osvětlení atd. podléhá novele Zákona o odpadech, který výrobci či dovozcům ukládá povinnost financovat:

- zpětný odběr elektroodpadu;
- oddělený sběr elektroodpadu;
- a zpracování, využití a odstranění elektroodpadu.

Pro výrobky, které byly uvedeny na trh po 13. srpnu 2005, zajišťují výrobci či dovozci pro spotřebitele bezplatný zpětný odběr:

- ve vybraných prodejnách a servisech elektrozařízení;
- a ve sběrných dvorech obcí.

V případě výrobků dodaných na trh před 13. srpnem 2005, je sběr a recyklace financována prostřednictvím příspěvku, který spotřebitelé zaplatí jako součást ceny při nákupu nového elektrozařízení.²⁶

Elektroodpadem je dle zákona elektrické nebo elektronické zařízení, které se stalo odpadem, včetně komponentů, konstrukčních a spotřebních dílů, jež jsou součástí tohoto zařízení. Mezi elektrické nebo elektronické zařízení patří:

- velké domácí spotřebiče;
- malé domácí spotřebiče;
- zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení;
- spotřebitelská zařízení;
- osvětlovací zařízení;
- elektrické a elektronické nástroje (s výjimkou stacionárních průmyslových nástrojů);
- hračky, vybavení pro volný čas a sporty;
- lékařské přístroje (s výjimkou všech implantovaných a infikovaných výrobků);
- přístroje pro monitorování a kontrolu;
- výdejní automaty.

Výrobci mají povinnost označovat elektrozařízení symbolem označujícím, že výrobek nepatří do komunálního odpadu.

²⁶ <http://www.asekol.cz/soubory/skládačka-asekol1.pdf>.

8.3 Likvidace ostatních odpadů

BIODPAD – vermikomposty, komposty

ANO:

- čajové sáčky
- kávové sedliny
- zbytky potravin
- zbytky ovoce a zeleniny, slupky apod.
- květiny

NE:

- maso a kosti
- oleje z potravin
- tekuté a silně mastné potraviny
- obaly od potravin
- uhynulá zvířata

Biodpad lze likvidovat dvojím způsobem:

- 🗑️ kompostováním;
- 🌱 a vermikompostováním, což je ideálním řešením pro všechny firmy a organizace sídlící ve městech či v budovách bez zahrad.

Kompostování

V rámci kompostování vracíme přírodě, to co jsme si vzali. Během kompostování je zachován přirozený koloběh živin. Biodpad se přemění v bezpečné a kvalitní hnojivo obsahující humus a další organické látky, navíc patogenní organismy vlivem tepla a vlivem přítomnosti tzv. metabiotických produktů, zejména antibiotik vznikajících mikrobiologickou činností ve zrajícím kompostu, zahynou.

Vermikompostování

Vermikompostování využívá schopnosti žížaly hnojní (*Eisneia foetida*) přeměňovat rostlinné zbytky na velmi kvalitní organické hnojivo – vermikompost. Je ideálním řešením pro kancelářské firmy, protože vermikompostér lze umístit na balkon, do garáže, do předsíně nebo na chodbu. Při dodržování správných zásad obsah kompostéru nezapáchá.

Vhodnou nádobu lze snadno vyrobit. Použijte dřevo nebo neprůhledný plast, nádoba musí mít víko, které zabrání vysoušení. Plocha nádoby se odvíjí od množství bioodpadu. Na 1 kg týdně je potřeba zhruba 0,2 m². Žížaly ke svému životu potřebují dostatek vzduchu, proto dbejte na dodržení poměru stran nádoby: 1:2:3. Do stěn či do dna vyvrtejte otvory pro odvod přebytečné vlhkosti. Vermikompostér je možné i zakoupit. Zakoupené žížaly hnojní krmte vzniklým biodpadem, odměnou vám bude jedno z nejkvalitnějších hnojiv vhodné pro pokojové i venkovní rostliny.

Inspirujte se na internetových stránkách Ekodomu <http://www.ekodomov.cz/index.php?id=20> a <http://www.ekodomov.cz/index.php?id=49> a dozvíte se více o kompostování, i o tom, kde lze zakoupit vermikompostér či žížaly hnojní.

Objemné odpady, kovy a nebezpečné odpady,

Do této kategorie odpadů **patří**:

- objemné odpady: starý nábytek, podlahové krytiny (koberce, linolea), umyvadla a toalety;
- kovy: hliníkové předměty, barevné kovy, plechovky;
- nebezpečné odpady: zářivky, výbojky, akumulátory, galvanické články (baterky), ledničky, barvy, lepidla, oleje a nádoby jimi znečištěné, léky.

Všechny výše uvedené odpady můžete odevzdat do:

- **sběrného dvoru** – sídlo sběrného dvoru můžete zjistit na obecním či městském úřadě. Sběrné dvory mají vymezenou otvírací dobu, správce dvoru vám poradí, kam přivezený odpad odložit.
- **velkoobjemových kontejnerů** – jsou určeny pro velkoobjemový odpad – zejména pro nábytek, který se nevejde do běžných popelnic a kontejnerů. Obvykle jsou umístěny ve sběrných dvorech, na jaře a na podzim jsou na omezenou časovou dobu umístěny přímo v obcích a ve městech. V jakém termínu bude umístěn kontejner ve vaší lokalitě se dozvíte na obecním či městském úřadě.
- **pojízdné sběrné nebezpečných odpadů** – jsou nákladní vozy vybavené speciálními kontejnery na nebezpečný odpad. O tom, kdy k vám přijede sběrna se dozvíte na obecním či městském úřadě případně od firmy svážející odpady.

Seznam sběrných dvorů je k dispozici na obecních či městských úřadech a na internetových stránkách: <http://katalog.seznam.cz/Remesla-a-sluzby/Ekologicke-sluzby/Likvidace-odpadu/Sberne-dvory-a-sberny-nebezpecneho-odpadu/>.

SMĚSNÝ ODPAD – běžné popelnice

ANO – do směsného odpadu patří:

Do směsného odpadu patří vše, co nelze recyklovat, kompostovat nebo odevzdat do sběrného dvoru – například použité pleny, silně znečištěné či mastné papíry a obaly apod. Pokud budete důsledně recyklovat skončí v popelnicích či kontejnerech pro směsný odpad pouze 35% všech vašich odpadů. Naopak 65% odpadů bude dále využito.

NE – do směsného odpadu naopak nepatří:

- vše, co lze recyklovat;
- vše, co lze kompostovat/vermikompostovat
- a vše, co lze odevzdat ve sběrných dvorech.

NA ZÁVĚR PRO „LABUŽNÍKY“

Udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj v sobě spojuje tři základní dimenze života společnosti – ekonomickou, sociální a environmentální – řeší podmínky jejich koexistence a vzájemného propojení.

Pouze vyvážený rozvoj těchto tří pilířů může vést k udržitelnosti.

Udržitelný rozvoj není nová utopická vize

V průběhu 20. století dosáhla míra devastace životního prostředí na Zemi svého maxima. Postupující ničení životního prostředí v současnosti ohrožuje nejen zdraví a životy lidí a ostatních živých bytostí na planetě, ale i harmonický rozvoj společnosti a zejména životy budoucích generací. Změnit současný neuspokojivý vývoj společnosti může pouze prosazování principů udržitelného rozvoje v praxi.

Historické milníky

Poprvé se o neudržitelném stavu Země diskutovalo na Konferenci OSN o lidském životním prostředí a rozvoji v roce 1972 ve Stockholmu. Organizace spojených národů (OSN) se tehdy postavila do čela celosvětového úsilí o odvrácení ekologické krize. Za tímto účelem byla v roce 1983 založena Světová komise pro životní prostředí. Hlavním posláním komise bylo nalézt způsob, jak zdolat základní rozpory mezi ekonomickým rozvojem a ochranou životního prostředí. Komise ve své zprávě „*Naše společná budoucnost*“ (1987) kupodivu nevznesla požadavek na zastavení hospodářského rozvoje, nýbrž vyzvala k přeměrování neudržitelného rozvoje k rozvoji udržitelnému (v originále sustainable development), jenž byl definován jako „...*takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby*“.

První významná diskuse o obsahu a principech udržitelného rozvoje se odehrála v roce 1992 v Rio de Janeiro na Konferenci o životním prostředí a rozvoji (UNCED) za aktivní účasti zástupců takřka 180 zemí světa – mimo jiné i České republiky. Hlavním výstupem Konference se stal dokument nazvaný „*Agenda 21*“, který je de facto návodem pro implementaci udržitelného rozvoje s cílem dosáhnout rovnováhy ekonomického, sociálního a environmentálního vývoje na místní, regionální, národní i nadnárodní úrovni. „*Agenda 21*“ vymezuje 38 problémových okruhů (např. ochrana a podpora lidského zdraví, uchování biologické rozmanitosti, posilování úlohy obchodu a průmyslu atd.) a definuje principy udržitelného rozvoje.

Další významnou událostí se stalo Zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN a závěrů UNCED v New Yorku v roce 1997. Zasedání apelovalo na státy světa, aby zvýšily efektivnost implementace „*Agendy 21*“, obzvláště vyzvalo ke zpracování a realizaci národních strategií udržitelného rozvoje a k institucionalizaci udržitelného rozvoje na národní úrovni – a to ustanovením národních rad udržitelného rozvoje. Vlády byly vyzvány, aby tak učinily do roku 2002.

V roce 2001 se v Paříži konalo zasedání Ministerské rady Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), jež uznalo udržitelný rozvoj jako „*zastřešující cíl vlád států OECD i samotné organizace*“. Zasedání zároveň schválilo dlouhodobý program OECD v oblasti udržitelného rozvoje. V tomtéž roce přijala svou strategii udržitelného rozvoje i Evropská unie.

V roce 2002 („10 let po Riu“) se v Johannesburgu pod hlavičkou OSN konalo další setkání „Světový summit o udržitelném rozvoji“ (WSSD), který bohužel nesplnil velká očekávání mnoha účastníků (především zástupců neziskových organizací). Johannesburg měl být původně dalším krokem k udržitelnosti – měla být formulována konkrétní opatření pro uplatňování udržitelného rozvoje. Ačkoliv nebyly splněny závazky z minulých summitů, byly přijímány závazky nové. Hlavním výstupem summitu se stal „Implementační plán“, jenž je formulován poměrně obecně a není pro státy, které ho ratifikovaly právně závazný, tj. neexistují sankce ani soudní postihy za neplnění plánu.

Udržitelný rozvoj v České republice

Česká republika, jakožto členský stát OSN, OECD i EU, již od svého vzniku usiluje o naplnění závazků vyplývajících z „Agendy 21“, „Implementačního plánu“ a dalších ratifikovaných dohod. S ohledem na celospolečenské a politické klima devadesátých let a počátku nového tisíciletí bylo naplňování výše uvedených výzev poměrně obtížné.

Pro laickou a částečně i odbornou veřejnost z ekonomické a sociální sféry zůstal udržitelný rozvoj koncepcí, která se úzce zabývá především problematikou ochrany životního prostředí.

Na úrovni vlády ČR byly principy udržitelného rozvoje jmenovitě zařazeny mezi priority České republiky teprve v srpnu 1998. Zařazení udržitelného rozvoje mezi priority vlády na období 1998 – 2002 se do reálných aktivit vlády i jednotlivých ministerstev promítlo pouze okrajově. Udržitelný rozvoj byl vnímán jako prioritní záležitost Ministerstva životního prostředí. Původně ustavená Rada pro udržitelný rozvoj se tak nestala poradním orgánem vlády (jak vyžadovala „Agenda 21“ a „Implementační plán“), nýbrž „pouze“ poradním orgánem Ministerstva životního prostředí.

Strategie udržitelného rozvoje České republiky

První strategie udržitelného rozvoje vznikala téměř 4 roky – výsledný dokument „K udržitelnému rozvoji České republiky: vytváření podmínek“ byl pro svou obecnost a absenci strategického charakteru přijat pouze jako podklad pro „opravdovou“ strategii. Další návrh s podtitulem „Od ekonomického růstu k udržitelnému rozvoji“, byl silně kritizován odbornou veřejností a pro svou nekonceptčnost nebyl přijat.

Schválen byl až třetí návrh strategie udržitelného rozvoje, jenž vznikl již pod dohledem Rady vlády pro udržitelný rozvoj, která byla ustanovena v srpnu 2003. Samotná strategie udržitelného rozvoje České republiky byla vládou schválena 8. prosince 2004. Návrh zpracovaný týmem odborníků z Ústavu pro ekopolitiku, o. p. s. a konzultační firmy DHV CR, spol. s r. o. byl připomínkován nejen jednotlivými ministerstvy, ale i odbornou veřejností.

Mysli globálně, jednej lokálně!

U kolébky udržitelného rozvoje stály obavy především z ekologické katastrofy a potřeba najít nový směr vývoje. V novém tisíciletí se přesouvá pozornost od původních environmentálních problémů stále více k problémům ekonomickým a především sociálním a v současnosti i multikulturním. Udržitelný rozvoj tak nadobro ztrácí „zeleňou nálepku“ – potřeba sladit ekonomické, sociální a environmentální pilíře je stále silnější.

Světové summity ani mezinárodní konference nemohou samy o sobě nastolit udržitelný rozvoj. Je třeba maximum problémů řešit tam, kde vznikají – tedy na místní a regionální, případně na národní úrovni. Stěžejní úlohu sehraje odpovědný přístup veřejné správy a firem, ale i různých sdružení a jednotlivců.

Udržitelná spotřeba (a výroba)

Základní princip udržitelné spotřeby nespočívá v pouhém omezení spotřeby, nýbrž ve změně chování spotřebitelů a spotřebitelek – ve změně vzorců spotřeby.

...spočívá v uvážlivém výběru zboží a služeb založeném na dostatečném množství informací. Při výběru zboží a služeb by spotřebitel či spotřebitelka měli přihlížet nejen k ceně a kvalitě, ale i k dalším faktorům – zda je výrobek či služba šetrný k životnímu prostředí, zda se výrobce nechová neeticky ke svým zaměstnancům a podobně...

Udržitelná spotřeba

Zvyšující se míra zaostávání chudých států Jihu a neúměrná nadvýroba a spotřeba bohatých zemí, k nimž se řadí i Česká republika, vede k prohlubování sociálních rozdílů mezi zeměmi a k závažné devastaci životního prostředí. Zatímco 20 % světové populace bohatých zemí spotřebovává 86 % globálních zdrojů, 20 % chudých obyvatel Jihu spotřebovává jen 1,3 % globálních zdrojů. Bohatá pětina obyvatelstva konzumuje 45 % veškerého masa, chudá pětina pouze 5 %, takto je možné pokračovat dál a dál.

Udržitelná spotřeba (a výroba) patří proto mezi nejzávažnější problémy současného světa. OSN, OECD i EU vyzývají ve svých strategických dokumentech bohaté země k řešení neudržitelné spotřeby a výroby. Nicméně stěžejní jsou nejen legislativní a institucionální kroky na mezinárodní či národní úrovni, ale zejména vzdělávací, osvětové, propagační a dobrovolné nástroje, jež mají mnohem pozitivnější dopad než represivní přístupy.

Udržitelná spotřeba a veřejná správa

Jednotlivé státy a jejich veřejné správy sehrávají v procesu přechodu od neudržitelné spotřeby (a výroby) k jejich udržitelné formě klíčovou roli – jejich úkolem je iniciovat legislativní změny, koordinovat institucionální zakotvení udržitelné spotřeby (a výroby), nastavit vhodné podmínky na trhu a svým chováním – např. právě „ekologizací“ provozu svých úřadů – jít příkladem výrobcům i spotřebitelům.

V ČR se prosazování udržitelné spotřeby (a výroby) na úrovni veřejné správy věnuje zejména Rada vlády pro udržitelný rozvoj a Ministerstvo životního prostředí.

Rada vlády zřídila Pracovní skupinu pro udržitelnou spotřebu a výrobu, která během svého působení například zpracovala strategický dokument „*Rámcový program udržitelné spotřeby*“, v němž definuje udržitelnou spotřebu jako „*používání služeb a výrobků, které uspokojují základní potřeby společnosti a zlepšují kvalitu života, zároveň však minimalizují spotřebu přírodních zdrojů, používání toxických látek, produkci odpadů a škodlivin v průběhu celého životního cyklu služby nebo výrobku tak, aby nebylo ohroženo uspokojování potřeb budoucích generací.*“

Ministerstvo životního prostředí, jež finančně podpořilo i vydání tohoto manuálu, usiluje o „ekologizaci“ provozu veřejné správy. Od roku 1998 postupně usiluje o minimalizaci škodlivých vlivů svého provozu na životní prostředí, a to užíváním ekologicky šetrných výrobků, používáním recyklovaného papíru, tříděním odpadu atd. Obdobně „ekologizoval“ svůj provoz i úřad Veřejného ochránce práv – ombudsmana.

Udržitelná spotřeba, výrobci a dodavatelé služeb

Podnikatelský sektor je zásadním aktérem v přechodu k udržitelné spotřebě a výrobě. Vystupuje v pozici výrobce či poskytovatele služeb i v pozici spotřebitele surovin, zboží a služeb.

Udržitelná výroba je založena na ekonomickém rozvoji, který odpovědně využívá limitované přírodní zdroje a respektuje omezenou absorpční kapacitu Země, jako cestu k lepší kvalitě života v současnosti i pro příští generace. V praxi to znamená „získat více z méně“. Udržitelné výroby lze dosáhnout například efektivním využíváním zdrojů a surovin, čistší produkcí tj. stálou aplikací integrální prevenční strategie ochrany životního prostředí na procesy, výrobky a služby s cílem zvýšit jejich efektivnost a omezit rizika pro člověka i pro životní prostředí, jakož i prodlužováním životního cyklu výrobků.

Výrobci v roli spotřebitelů mohou zmírnit negativní důsledky svých spotřebitelských aktivit na životní prostředí například preferováním environmentálně šetrných výrobků a biopotravin a energeticky šetrných spotřebičů či recyklací odpadů.

V praxi platí, že i přes možné počáteční vyšší investice se v dlouhodobém horizontu environmentálně šetrné chování finančně vyplácí. Dalším významným přínosem může být také pozitivní ocenění ze strany klientů a zákazníků.

Udržitelná spotřeba a role nestátních neziskových organizací (NNO)

Nestátní neziskové organizace plní dvě základní funkce:

- informují, vzdělávají a propagují udržitelnou spotřebu a výrobu
- a působí jako „hlídací psi“ udržitelné spotřeby a výroby.

V informační, vzdělávací a propagační oblasti se většina NNO zaměřuje především na spotřebitele (veřejnost) a veřejnou správu, v menší míře jsou informace zprostředkovávány i výrobní sféře. V oblasti působí řada lokálních i celostátních NNO – díky tomu, lze na Internetu dohledat řadu informací o udržitelné spotřebě a výrobě i v češtině.

Významná je i role tzv. „hlídacího psa“ neboli toho, kdo upozorňuje na chyby a ekologicky či zdravotně nešetrné nebo nebezpečné postupy výrobců, případně na nebezpečné výrobky. Dříve se neziskové organizace zaměřené na ochranu spotřebitele věnovaly hlavně kvalitě výrobků a jejich vlivu na lidské zdraví, dnes již se spotřebitelské problematice věnují intenzivně i ekologické organizace, které hodnotí vlivy výrobků na životní prostředí. Zájem o tuto problematiku roste i ze strany veřejnosti.

Udržitelná spotřeba a veřejnost

Veřejnost by neměla v žádném případě setrvávat v pasivní roli. Naopak právě běžní občané a občanky mají na změnu vzorců spotřeby velký vliv, protože výrobci vyrábí hlavně pro ně. Ke spotřebě by proto měli přistupovat uvážlivě a zodpovědně. Nepodléhat bezbřehému konzumu vybízejícím reklamám a aktivně vyhledávat informace o vlivu výroby a spotřeby na životní prostředí a lidské zdraví.

Zodpovědný přístup k nakupování spočívá již ve zvážení, zda daný výrobek či službu opravdu potřebujeme. Pokud ano, pak bychom ke kritériím, podle nichž se rozhodujeme, například ceně či značce, měli připojit i kritérium šetrnosti výrobků k životnímu prostředí a lidskému zdraví, a i to, zda se výrobce nechová neeticky ke svým zaměstnancům a podobně.

Přínos „ekologizace“ provozu kanceláří

„Ekologizace“ provozu kanceláří eliminuje negativní dopad jejich fungování na životní prostředí, vede k finančním úsporám a tudíž ke zvýšení konkurenceschopnosti firem, prohlubuje důvěru veřejnosti a tím vylepšuje image firmy a v neposlední řadě šíří tento moderní přístup mezi další firmy a veřejnost.

Tato publikace je věnována „ekologizaci“ provozu kanceláří, tj. souboru nejdůležitějších dobrovolných nástrojů udržitelné spotřeby. Dobrovolné nástroje udržitelné spotřeby jsou definovány jako „*takové činnosti, které výrobní subjekty i spotřebitelé využívají na základě svého svobodného a dobrovolného rozhodnutí a které jdou nad rámec právních předpisů. Dobrovolné nástroje se soustřeďují na odstraňování příčin vznikajících environmentálních problémů způsobovaných výrobou a spotřebou. Podporují environmentální chování výrobců a spotřebitelů, a tím umožňují nasměrování výroby a spotřeby na environmentálně šetrnější výrobky a služby.*“²⁷

V České republice se v souvislosti s „ekologizací“ provozu kanceláří mluví především o veřejné správě. Některé veřejné instituce – například Ministerstvo životního prostředí či Kancelář veřejného ochránce práv – se s úspěchem pokouší minimalizovat negativní dopady provozu svých kanceláří na životní prostředí. Rovněž řada neziskových organizací vydala k tzv. „ozeleňování“ veřejné správy řadu publikací. „Ekologizace“ provozu podnikatelských organizací je věnována menší pozornost, a to přesto, že i pro podnikatelské subjekty je ekologizace provozu přínosná.

Možnosti „ekologizace“ provozu

Při „ekologizaci“ provozu kanceláří můžete použít následující dobrovolné nástroje.²⁸

→ preferování biopotravin a bioproduktů

Biopotraviny a bioprodukty jsou produkty ekologického zemědělství, které je v ČR definováno zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství: „Ekologickým zemědělstvím se rozumí...zemědělské hospodaření, které dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují, nebo zamořují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a které zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat.“

→ preferování služeb a výrobků příznivých k životnímu prostředí

Preferování služeb a výrobků příznivých k životnímu prostředí spočívá ve výběru a nákupu zboží či služeb, které vedle požadavků na ceny a kvalitu splňují i náročná kritéria šetřivosti vůči životnímu prostředí. Tímto způsobem se navíc zvyšuje poptávka po environmentálně šetrných výrobcích, což podněcuje výrobce ke zvýšení nabídky tohoto typu zboží a služeb.

²⁷ Zdroj: Rámcový program udržitelné spotřeby a výroby České republiky [http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPAMFAFMA6T/\\$FILE/Ramec_programu_uzritelne_spotreby_a_vyroby_ceske_republiky.pdf](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPAMFAFMA6T/$FILE/Ramec_programu_uzritelne_spotreby_a_vyroby_ceske_republiky.pdf)

²⁸ Zdroj: Rámcový program udržitelné spotřeby a výroby České republiky [http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPAMFAFMA6T/\\$FILE/Ramec_programu_uzritelne_spotreby_a_vyroby_ceske_republiky.pdf](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPAMFAFMA6T/$FILE/Ramec_programu_uzritelne_spotreby_a_vyroby_ceske_republiky.pdf)

- preferování veřejné a alternativní dopravy během služebních cest a pochůzek

Neustálý nárůst individuální automobilové dopravy má nepříznivý dopad na životní prostředí i na zdravotní stav obyvatelstva (hluk, znečištění, nehody,...). Ve městech navíc komplikuje pohyb dopravních prostředků. Jedním z „léků na neduhy motorismu“ je preferování veřejné a alternativní dopravy. Do veřejné dopravy zahrnujeme hromadnou dopravu (autobusovou a vlakovou) a městskou hromadnou dopravu (metro, tramvaje, autobusy a trolejbusy). Do alternativní dopravy zahrnujeme cyklistiku a pěší přepravu. Výhody preferování veřejné a alternativní dopravy: sociální (tyto druhy dopravy jsou levné a do určité míry dostupné většině obyvatelstva), neklade vysoké nároky na silniční kapacitu (a tudíž není nutné stavět další silnice, dálnice a parkoviště) a v neposlední řadě uvedené druhy dopravy podstatně méně zatěžují životní prostředí.

- preferování energeticky úsporných spotřebičů

Každý elektrospotřebič potřebuje pro svůj provoz elektrickou energii. Spotřeba elektrické energie může být velmi rozdílná. Od poloviny roku 2004 je řada elektrospotřebičů povinně označena energetickým štítkem. Štítky jsou umístěny na dobře viditelném místě. Energetické štítky obsahují informace o spotřebě elektřiny za jednotku doby provozu, a zároveň ukazují stupnice úspornosti, a to písmeny A (nejúspornější) po písmeno G (nejméně úsporné).

- preferování sdruženého vlastnictví

Sdružené vlastnictví je jedním z nástrojů, který nejen přispívá k ochraně životního prostředí, ale zároveň přináší i významné finanční úspory. Příklad z praxe: několik malých firem sídlících v jedné budově si pořídí kopírku nebo tiskárnu, kterou umístí ve společných prostorách.

- preferování společného užívání věcí

Na rozdíl od sdruženého vlastnictví v tomto případě nemáte na dané věci vlastnický podíl, za možnost užívat danou věc obvykle zaplatíte poplatek. Příkladem může být tzv. car-sharing neboli koordinované sdílení automobilu více osobami pro cestování. Ve světě existují firmy, u kterých se zaregistrujete vyplněním přihlášky a zaplacením členského poplatku. Po té obdržíte čipovou kartu a PIN, který používáte při kontaktu s provozovatelem. Samotné auto si můžete rezervovat telefonicky nebo přes Internet. Při rezervaci si můžete zvolit nejen čas a místo přistavení vozu, ale i typ vozu apod.

- nahrazování výrobků službami

Jedním z možných kroků, jak podpořit udržitelnou spotřebu a omezit nákup zboží, je nahrazování výrobků službami. Tento nástroj pomáhá: (a) snižovat výrobu a nákup zboží; (b) zároveň napomáhá zvyšovat/udržovat zaměstnanost a (c) podporuje lokální ekonomiku - peníze utratíte za službu vzniklou v regionu namísto zakoupení např. čínského či německého zboží. Příklad náhrady zboží službami: místo zakoupení automobilu využijete služeb hromadné dopravy nebo půjčoven automobilů.

- další přístupy naleznete v jednotlivých kapitolách manuálu.

UŽITEČNÉ ODKAZY

ČESKÉ A ZAHRANIČNÍ MANUÁLY/RÁDCE PRO „ZELENÉ“ KANCELÁŘE

- Hrubý, P. **Příručka pro zelené nakupování v obcích**. České Budějovice: Rosa, o.p.s., 2006. Materiál obsahuje bohaté informace a praktické rady k „ekologicky“ šetrnému provozu kanceláří. Součástí několika kapitol jsou přehledy výrobních kategorií spolu s environmentálními kritérii a odkazy na výrobce či dodavatele výrobků, které nepoškozují životní prostředí.
<http://www.zeleneuradovani.cz/>
- **Zelené úřadování**. Síť ekologických poraden. 2004. Publikace odpovídá na otázky, které souvisí s „ekologizací“ provozu kanceláří. Radí, kde hledat informace o výrobcích a produktech, jaké výrobky je vhodné nakupovat a jak je používat. V příkladech dobré praxe z ČR i ze zahraničí poskytuje inspiraci pro opatření, která mohou snížit zátěž životního prostředí kancelářích dalších úřadů a firem.
http://www.ekoporadna.cz/zelene_uradovani.pdf
- **Green at Work Guide. Making Your Workplace Activities More Environmental Friendly**. Governor's Green Government Council. Průvodce nabízí řadu možností „ekologizace“ provozu kanceláří, které jsou založeny na jednoduchých změnách způsobů zacházení a práce s kancelářskými přístroji či s kancelářskými potřebami, v oblasti recyklace nebo dalších každodenních činnostech zaměstnanců kanceláří.
<http://www.gggc.state.pa.us/gggc/lib/gggc/documents/greenatworkguide.pdf>
- **Green Office Guide. A Guide to Greening Your Bottom Line Through a Ressource-Efficient**. Office Environment. Portland: City of Portland Office of Sustainable Development, 2001. Průvodce „ekologizace“ provozu kanceláří z Portlandu je vytvořen tak, aby obsahoval komplexní informace, ale zároveň byl snadný pro používání. Jeho autoři se věnují různým oblastem, jako jsou úspory energií, osvětlení, papírové výrobky, klimatizace a vytápění, automobily a vytápění atd. Každá kapitola zároveň obsahuje dobré příklady z praxe a skutečnosti, které by uživatelé měli znát.
- **Green Office Guide. A guide to help you buy and use environmentally friendly office equipment**. Commonwealth of Australia, 2001. Australský průvodce „ekologizace“ provozu kanceláří je zaměřen především na oblast kancelářských přístrojů. Poskytuje informace, které jsou důležité pro výběr, nákup a používání kancelářských přístrojů tak, aby jejich uživatelé docílili snížení operačních a environmentálních nákladů.
<http://www.deh.gov.au/settlements/publications/government/purchasing/green-office-guide/pubs/green-office-guide.pdf>

ENVIRONMENTÁLNĚ ŠETRNÝ PROVOZ KANCELÁŘÍ

- **Ministerstvo životního prostředí ČR**
Ministerstvo životního prostředí usiluje o co největší „ekologizaci“ svého provozu a environmentálně šetrné chování od roku 1998.
[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPPRFVZVW0](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPPRFVZVW0)

- **Kancelář ochránce lidských práv - ombudsmana**
Kancelář ombudsmana přistoupila k programu environmentálně příznivého provozu již v roce 2003. Iniciativa k jeho zavedení vyšla zevnitř zaměstnaneckého kolektivu.
<http://www.ochrance.cz/ombudsman/enviro.php>
- **ROSA – projekt zelené kanceláře**
Projekt zaměřený především na ozeleňování provozu veřejných institucí. Projekt byl realizován v Jihočeském kraji.
http://www.zelenabrana.cz/rosa/?id_kat=291&thread=&id_h=5&id_m=0
- **Zelené úřadování**
Stránky věnované ekologizaci provozu kanceláří, obsahuje užitečné rady a odkazy.
<http://www.zeleneuradovani.cz/>
- **STEP – síť ekologických poraden**
Na stránkách je mimo jiné dostupná i podrobná metodická příručka Zelené úřadování.
http://www.ekoporadna.cz/zelene_uradovani.php

UDRŽITELNÝ ROZVOJ

- **Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.**
Posláním ÚEP je podporovat a uplatňovat koncept udržitelného rozvoje, přispívat k integraci požadavků ochrany životního prostředí do všech oblastí sociálního a ekonomického rozvoje společnosti, podporovat zásadu sdílené odpovědnosti za kvalitu života současných a budoucích generací.
www.ekopolitika.cz
- **Rada vlády pro udržitelný rozvoj**
Poradní, iniciační a koordinační orgán vlády ČR pro oblast udržitelného rozvoje a strategického řízení. Na stránkách naleznete Strategii udržitelného rozvoje ČR a Rámec programů udržitelné spotřeby a výroby.
http://www.env.cz/AIS/web.nsf/pages/Rada_vlady_pro_UR
- **Strategie udržitelného rozvoje České republiky**
[http://www.env.cz/ais/web-pub.nsf/\\$pid/mzpisf7z6l7v/\\$file/sur%20%c4%8cr_finallistopad2004.pdf](http://www.env.cz/ais/web-pub.nsf/$pid/mzpisf7z6l7v/$file/sur%20%c4%8cr_finallistopad2004.pdf)
- **Sborník K udržitelnému rozvoji České republiky: vytváření podmínek**
Sborník obsahuje 5 svazků: Zdroje a prostředí; Teoretická východiska; Hospodářské sektory a environmentální integrace; Vzdělávání, informace, indikátory; Národní strategie udržitelného rozvoje a regionální rozvoj.
http://www.czp.cuni.cz/knihovna/UNDP_sbornik/Druhy.pdf
- **Dokumenty přijaté Světovým summitem o udržitelném rozvoji v září. 2002**
Výstupy ze Světového summitu o UR v Johannesburgu 2002, Johannesburgská deklarace o udržitelném rozvoji, Světový summit o udržitelném rozvoji, Implementační plán
<http://www.env.cz/www/zamest.nsf/defc72941c223d62c12564b30064fdcc/d5e282d567bd2202c1256c3e00458dd2>

UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA

- **Rámec programů udržitelné spotřeby a výroby České republiky.**
Materiál zpracovala Rada vlády pro udržitelný rozvoj. Rámec obsahuje cíle, nástroje a doporučení podporující udržitelnou spotřebu a výrobu v ČR.
[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPAMFAFMA6T/\\$FILE/Ramec_programu_udrzitelne_spo-treby_a_vyroby_ceske_republiky.pdf](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPAMFAFMA6T/$FILE/Ramec_programu_udrzitelne_spo-treby_a_vyroby_ceske_republiky.pdf)
- **UNEP**
Informační stránky o udržitelné spotřebě.
<http://ekospotreba.unep.cz>
- **VaV – výzkum udržitelné spotřeby a výroby v ČR**
Informace a výstupy společného projektu ÚEP a DHV CR zaměřeného na dobrovolné aktivity podnikatelské sféry v oblasti udržitelné spotřeby a výroby.
www.ekopolitika.cz

KANCELÁŘSKÝ NÁBYTEK

- **Zelené úřadování**
Stránky věnované ekologizaci provozu kanceláří, obsahuje užitečné rady a odkazy.
Informační list s podrobnými kritérii pro nátěrové hmoty a nábytek
http://www.zeleneuradovani.cz/download/zk_barvy-nabytek.pdf
- **Greenpeace. Kampaň „Pralesy“**
Ochrana lesů a pralesů.
<http://www.greenpeace.cz/pralesy.shtml>
- **FSC ČR**
Environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné lesní hospodaření a certifikace lesů.
<http://www.czechfsc.cz/>
- **Green Seal's Choose Green Report – Office Furniture**
Kritéria pro environmentálně šetrný kancelářský nábytek. Rady a typy pro používání kancelářského nábytku.
http://www.greenseal.org/resources/reports/CGR_officefurniture.pdf

PAPÍR

- **Kampaň Sdružení Arnika „Šetrné papírování“**
Kampaň za prosazení většího využití recyklovaného papíru v kancelářích, na školách i v podnikatelské sféře.
<http://papir.arnika.org/>

KANCELÁŘSKÉ POTŘEBY

- **Zelené úřadování**
Stránky věnované „ekologizaci“ provozu kanceláří, obsahuje užitečné rady a odkazy a informační list s podrobnými kritérii pro kancelářské potřeby
http://www.zeleneuradovani.cz/download/zk_kanc-potreby.pdf
- **Green Seal's Choose Green Report – Office Supplies**
Kritéria pro environmentálně šetrné kancelářské potřeby. Naleznete zde rady a typy pro používání kancelářských potřeb.
http://www.greenseal.org/resources/reports/CGR_officesupplies.pdf

ENERGIE

- **GREEN OFFICE GUIDE. A guide to help you buy and use environmentally friendly office equipment. Commonwealth of Australia. 2001. ISBN 0-7311-5281-6**
Rady a informace pro environmentálně a energeticky šetrné používání kancelářských přístrojů.
<http://www.deh.gov.au/settlements/publications/government/purchasing/green-office-guide/pubs/green-office-guide.pdf>
- **Energy Star**
Stránky k programu „Energy Star“. Informace o energeticky úsporných výrobcích. Rady pro domácnosti i firmy. Kritéria pro energeticky úsporné kancelářské přístroje, seznamy výrobků a seznamy výrobců.
<http://www.energystar.gov/index.cfm?c=home.index>
- **Zelené úřadování**
Stránky věnované ekologizaci provozu kanceláří, obsahuje užitečné rady a odkazy a informační list s podrobnými kritérii pro nákup a používání kancelářské techniky
http://www.zeleneuradovani.cz/download/zk_kanc-elektro.pdf
- **Úsporné spotřebiče v ČR**
Internetové stránky s množstvím informací o úsporách energie při nákupu a využívání domácích elektrospotřebičů.
<http://www.uspornespotrebice.cz>
- **Kampaň Evropské komise „Změna klimatu“**
Informace o možnostech snížit emise skleníkových plynů v každodenním životě.
http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/index_cs.htm
- **EKOWATT**
Široká škála informací o úsporách energie, obnovitelných zdrojích energie, nízkoenergetické výstavbě atd.
<http://www.ekowatt.cz/>
- **Úsporná zářivka ušetří a vydrží**
Projekt Střediska pro efektivní využívání energie. o.p.s. Rady pro energeticky úsporné osvětlování interiérů.
<http://www.svn.cz/uspomazarivka/>

ENVIRONMENTÁLNĚ ŠETRNÉ VÝROBKY, BIOPOTRAVINY, FAIR TRADE, VEGETARIÁNSTVÍ

- **PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství**
Informace o možnostech a souvislostech udržitelné spotřeby v oblasti potravin, vše o biopotravínách, recepty.
<http://www.biospotrebitel.cz/>.
- **KLASA – kupujte to nejlepší z naší země**
Stránky obsahují vše o výrobcích, kterým byla udělena značka KLASA – kvalitní domácí potravinářský či zemědělský výrobek, informace o související legislativě i recepty na přípravu jídel.
<http://www.eklasa.cz/>
- **Společnost pro fair trade a rozvojové vzdělávání**
Www stránky neziskové organizace, která usiluje o popularizaci konceptu „Fair Trade“ v České republice.
<http://www.fairtrade.cz>.
- **Česká společnost pro výživu a vegetariánství**
Informace o pozitivním vlivu vegetariánství na lidské zdraví i životní prostředí.
<http://www.csvv.cz>.
- **Seznam vegetariánských restaurací v ČR**
<http://katalog.seznam.cz/Cestovni-sluzby-a-pohostinstvi/Restauracni-a-pohostinske-sluzby/Restaurace/Vegetarianske/>

DOPRAVA

- **Car-sharing – inteligentní způsob využívání automobilů šetrný vůči životnímu prostředí**
Informace v češtině o car-sharingu – společném sdílení automobilů.
www.ekopolitika.cz – rubrika Projekty
- **Na kole**
Řada informací o cyklistice ve městech, cyklostezkách a cyklotrasách i o dopravě, lidském zdraví a životním prostředí.
<http://www.nakole.cz>.
- **Spolujízda**
Www stránky české organizace zajišťující bezpečnou spolujízdu v rámci ČR i Evropy.
<http://www.spolujizda.cz>
- **Zahraniční car-sharingové firmy**
Německo: www.greenwheels.de; www.StattAuto.de
Nizozemí: www.greenwheels.nl
Velká Británie: www.whizzgo.co.uk

ODPADY

- **Má to smysl. Tříděte odpad.**
Stránky věnované třídění odpadů obsahující řadu praktických rad a návodů.
<http://www.jaktridit.cz/index.html>
- **Vermikompostování a kompostování odpadů**
Návod jak ekologicky zlikvidovat biodpad nejen na vesnicích, ale i ve městech a kancelářích.
<http://www.ekodomov.cz/index.php?id=20> a <http://www.ekodomov.cz/index.php?id=49>
- **Seznam sběrných dvorů v ČR**
Seznam sběrných dvorů v ČR včetně kontaktů a případně i adres www stránek.
<http://katalog.seznam.cz/Remesla-a-sluzby/Ekologicke-sluzby/Likvidace-odpadu/Sberne-dvory-a-sberny-nebezpecneho-odpadu/>
- **Časopis Odpady**
Elektronická verze časopisu Odpady. Informace z legislativy, aktuální informace o produkci a nakládání s odpady v ČR a EU.
<http://odpadysevis.ihted.cz/index.php?p=E04500>
- **Recyklace**
Přehled možného využití některých druhů odpadů.
<http://ekologie.xf.cz/temata/recyklace/recyklace.htm>

REJSTŘÍK TUZEMSKÝCH BIOPOTRAVIN

Biopotravina je potravina vyrobená ze surovin pocházejících z ekologického zemědělství. „Ekologickým zemědělstvím se rozumí zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují, nebo zamořují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat“.

Zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb.

Rejstřík tuzemských biopotravin je zaměřen na biopotraviny, jež lze využít pro přípravu:

- svačín
- obědů
- občerstvení
- pohoštění
- a slavnostních rautů.

Biopotraviny jsou v rejstříku rozděleny dle druhů do devíti skupin - kapitol. V každé kapitole naleznete seznam všech akreditovaných výrobců biopotravin či bionápojů. U každého výrobce uvádíme název firmy, kontakt, adresu webových stránek (pokud existují) a ponecháváme prostor pro Vaše poznámky například pro telefonní čísla či emailové adresy.

Chléb a pečivo běžné čerstvé

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
AGRO – Měřín, a.s.	Zarybník 516 594 42 Měřín	www.agro-merin.cz	
ALBIO spol. s r.o. – Biopekárna	Na Poříčí 9 110 00 Praha 1	www.albiostyl.cz	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
JIZERSKÉ PEKÁRNY – Pekárna Lípa	třída Gen. Svobody 312 460 14 Liberec 14	www.jipek.cz	
Pekařství Leština s.r.o.	č.p. 4 789 71 Leština	-	
PRO-BIO s r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	
Carrefour ČR – Všebořice	Haviřská 352/17 400 10 Ústí nad Labem	-	
Interspar Brno – Cej	Tkalcovská 869/1 602 00 Brno – Cej	www.interspar.cz	
Interspar Brno III. – Vaňkovka	Ve Vaňkovce 1 602 00 Brno	www.interspar.cz	
Interspar Frýdek - Místek	Hlavní třída 3274 738 01 Frýdek – Místek	www.interspar.cz	
Interspar Hradec Králové	Víta Nejedlého 1063 500 03 Hradec Králové	www.interspar.cz	
Interspar Karlovy Vary	Kapitána Jaroše 360 02 Karlovy Vary	www.interspar.cz	
Interspar Litoměřice	Želetická ul.2210/19 412 01 Litoměřice	www.interspar.cz	
Interspar Mladá Boleslav	Jičínská 1349 293 01 Mladá Boleslav	www.interspar.cz	
Interspar Most	Velebudická 3270 434 01 Most	www.interspar.cz	
Interspar Ostrava	Horní 283/87 700 30 Ostrava – Dubina	www.interspar.cz	
Interspar Pardubice	Poděbradská 297 530 09 Pardubice	www.interspar.cz	
Interspar Plzeň	Rokycanská 2656/2 301 00 Plzeň	www.interspar.cz	
Interspar Praha - Hostivař	Švehlova 1391/32 102 00 Praha 10	www.interspar.cz	

Interspar Praha - Štěrboholy	Nákupní 389/2 102 00 Praha 10	www.interspar.cz
Interspar Praha - Zličín	Řevnická 121/1 155 21 Praha 5	www.interspar.cz
Interspar Prostějov	Plumlovská 456 796 01 Prostějov	www.interspar.cz
Interspar Staré Město	Východní 1352 686 02 Staré Město	www.interspar.cz
Interspar Tábor	Chýnovská 3049 390 02 Tábor	www.interspar.cz
Interspar Teplice	Nákladní 3201 415 01 Teplice	www.interspar.cz
Interspar Zlín	Náves 671 760 01 Zlín – Prštné	www.interspar.cz
Interspar Znojmo	Nákupní 389/1 102 00 Praha 10	www.interspar.cz

Suchary; opékaný chléb

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	

Pečivo cukrářské čerstvé

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
ALBIO spol. s r.o. – Biopekárna	Na Poříčí 9 110 00 Praha 1	www.albiostyl.cz	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
JIZERSKÉ PEKÁRNY – Pekárna Lípa	třída Gen. Svobody 312 460 14 Liberec 14	www.jipek.cz	
PRO-BIO s r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	
Vítek Trade s.r.o.	Kollárovo nám. 698/7 772 00 Olomouc	-	

Perník; sladké sušenky; oplatky a podobné výrobky

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Bio nebio s.r.o. – Provozovna III.	Husova 310 267 51 Zdice	www.bionebio.cz	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
dm – drogerie markt s.r.o. – Hruškovy Dvory	Hruškovy Dvory 47 586 02 Jihlava	-	
Mervart Václav - SUNFOOD	Pulice 120 518 01 Dobruška	www.e-sunfood.cz	
PRO-BIO s.r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz	
RACIO, s.r.o.	Národních hrdinů 22 690 02 Břeclav	-	
Vítek Trade s.r.o.	Kollárovo nám. 698/7 772 00 Olomouc	-	

Čokoláda a cukrovinky

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Bio nebio s.r.o. – Provozovna I.	Na Násvi 12 250 63 Veleň – Mírovce	www.bionebio.cz	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	

Cukry škrobové; cukerné sirupy bez přísad

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Amylon, a.s.	Švermova 117 580 36 Havlíčkův Brod	www.amylon.cz	
Bio nebio s.r.o. – Provozovna I.	Na Násvi 12 250 63 Veleň – Mírovce	www.bionebio.cz	
Bio nebio s.r.o. – Provozovna II.	čp. 187 582 73 Nová Ves	www.bionebio.cz	
Bio nebio s.r.o. – Provozovna IV.	Našich mučedníků 86 267 51 Zdice	www.bionebio.cz	

COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz
dm – drogerie markt s.r.o. – Hruškovy Dvory	Hruškovy Dvory 47 586 02 Jihlava	-
Doležal Daniel	čp. 166 569 34 Rychnov na Moravě	-
Košek Miloslav – EKOPLANET	Ohrazenice 85 511 01 Turnov	www.ekoplanet.cz
Mervart Václav – SUNFOOD	Pulice 120 518 01 Dobruška	www.e-sunfood.cz
WELEDA, spol. s r.o.	Lidická 336/28 150 00 Praha 5	www.weleda.cz

Másla a mléčné pomazánky

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Citterbartová Emilie	Břeží 27 262 42 Rožmitál pod Třemšínem	-	
Šourek Josef – Farma Filoun	čp. 3 468 46 Plavy		

Margarín a podobné jedlé tuky

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Bio nebio s.r.o. – Provozovna I.	Na Návsi 12 250 63 Veleň – Mírovce	www.bionebio.cz	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
PRO-BIO s r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	

Sýry a tvaroh

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Citterbartová Emilie	Břeží 27 262 42 Rožmitál pod Třemšínem	-	

Dobrovolný Pavel, Ing. – Malá mlékárna Dvůr Ratibořice	Ratibořice 1 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou	-
Mlékárna Varnsdorf spol. s r.o.	5.května 2467 407 47 Varnsdorf	-
Ondruch Josef – zpracování ovčího mléka	čp. 607 756 27 Valašská Bystřice	-
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz
Šourek Josef – Farma Filoun	čp. 3 468 46 Plavy	-
Vohralík Luboš – Ekofarma	Poběžovice u Holic 24 534 01 Holice v Čechách	-

Mléka a smetany sladké mlékárensky

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Citterbartová Emilie	Břeží 27 262 42 Rožmitál pod Třemšínem	-	
Dobrovolný Pavel, Ing. – Malá mlékárna Dvůr Ratibořice	Ratibořice 1 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou	-	
Mlékárna Varnsdorf spol. s r.o.	5.května 2467 407 47 Varnsdorf	-	
OLMA, a.s	Pavelkova 18 772 11 Olomouc	www.olma.cz	
POLABSKÉ MLÉKÁRNY a.s.	Dr. Kryšpína 510 290 16 Poděbrady	www.polabske.cz	
Šourek Josef – Farma Filoun	čp. 3 468 46 Plavy	-	
Vohralík Luboš – Ekofarma	Poběžovice u Holic 24 534 01 Holice v Čechách	-	
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz	

Mléčné výrobky kysané

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
BOHEMILK, a.s.	Podzámčí 385 517 73 Opočno	www.bohemilk.cz	
Citterbartová Emilie	Březí 27 262 42 Rožmitál pod Třemšínem	-	
Dobrovolný Pavel, Ing. – Malá mlékárna Dvůr Ratibořice	Ratibořice 1 675 51 Jaroměřice nad Rokytinou	-	
Mlékárna Valašské Meziříčí, spol. s r.o.	Zámecká 2/57, Krásno nad Bečvou 757 01 Valašské Meziříčí	www.mlekarna-valmez.cz	
NUTRICIA DEVA a.s. Gen.	Klapálka 519 549 01 Nové Město nad Metují	www.deva.cz	
OLMA, a.s.	Pavelkova 18 772 11 Olomouc	www.olma.cz	
Ondruch Josef – zpracování ovčího mléka	čp. 607 756 27 Valašská Bystřice	-	
Šourek Josef – Farma Filoun	čp. 3 468 46 Plavy	-	

Ořechy, arašídy apod. pražené a solené

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
dm – drogerie markt s.r.o. – Hruškovy Dvory	Hruškovy Dvory 47 586 02 Jihlava	-	
Mervart Václav – SUNFOOD	Pulice 120 518 01 Dobruška	www.e-sunfood.cz	

Musaky, zeleninové jídla, rizota, sladké rýže apod.

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
Hipp Czech s.r.o.	Čerčanská 622/16 140 00 Praha 4	www.hipp.cz	

Horský Milan	Ing. Purkyňova 11A 568 02 Svitavy	-
NUTRICIA DEVA a.s. Gen.	Klapálka 519 549 01 Nové Město nad Metují	www.deva.cz
POEX Velké Meziříčí, a.s. – provozovna DEXI Staré Město	Velehradská 1698 686 02 Staré Město	-
PRO-BIO s.r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz

Těstoviny vařené; nadívané nebo jinak připravované; kuskus

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
CANO CZ s.r.o.	Havlíčkova 516 538 03 Heřmanův Městec	-	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
Hipp Czech s.r.o.	Čerčanská 622/16 140 00 Praha 4	www.hipp.cz	
Mervart Václav – SUNFOOD	Pulice 120 518 01 Dobruška	www.e-sunfood.cz	
PRO-BIO s.r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz	

Přípravky pro polévky nebo bujóny; připravené polévky nebo bujóny

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
PRO-BIO s.r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz	

Připravené omáčky; směsi s obsahem koření; hořčičná moučka; připravené hořčice

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Bio nebio s.r.o. – Provozovna I.	Na Návsi 12 250 63 Veleň – Mírovce	www.bionebio.cz	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
Doležal Daniel	čp. 166 569 34 Rychnov na Moravě	-	
Mervart Václav – SUNFOOD	Pulice 120 518 01 Dobruška	www.e-sunfood.cz	
PRO-BIO s.r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz	
TEREZIA COMPANY s.r.o. – provozovna SOLOMAT spol. s r.o.	Mírovce 12 250 63 Mratín		
Vítek Trade s.r.o.	Kollárovo nám. 698/7 772 00 Olomouc	-	

Rostlinné šťávy a výtázky; pektinové látky; zahušťovadla

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Jan Kočnar – PERFEKTRA s.r.o. – provozovna NOVA a.s.	Pulice 120 518 01 Dobruška	www.interspar.cz	
PRO-BIO s.r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	

Ovocné a zeleninové šťávy

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Bio nebio s.r.o. – Provozovna I.	Na Návsi 12 250 63 Veleň – Mírovce	www.bionebio.cz	
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
Hipp Czech s.r.o.	Čerčanská 622/16 140 00 Praha 4	www.hipp.cz	

Košek Miloslav – EKOPLANET	Ohrazenice 85 511 01 Turnov	www.ekoplanet.cz
NUTRICIA DEVA a.s. Gen.	Klapálka 519 549 01 Nové Město nad Metují	www.deva.cz
PRO-BIO s.r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz
PRO-X s.r.o.	Malostranská 7 326 00 Plzeň	-
Repixgroup s.r.o. – fresh food 4 you	Thámová 221/7 186 00 Praha 8 – Karlín	-
Tradice Bílých Karpat s.r.o. – Moštárna Hostětín	Hostětín 4 687 71 Bojkovice	-
WELEDA, spol. s r.o.	Lidická 336/28 150 00 Praha 5	www.weleda.cz

Mošty a ostatní kvašené nápoje

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Dr. PALISA s.r.o.	Bolevecká 11 323 20 Plzeň		
Olga Syrovátková – Zámecké sady Chrámce	Chrámce 14 434 01 Most	www.zameckesadychramce.com	
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz	
Tradice Bílých Karpat s.r.o.	Hostětín 4 687 71 Bojkovice	tbk@ecn.cz	

Bylinné a ovocné čaje

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
dm – drogerie markt s.r.o. – Hruškovy Dvory	Hruškovy Dvory 47 586 02 Jihlava		
Ekumenická akademie Praha	Na Míčánkách 1/435 101 00 Praha 10 – Vršovice	http://www.ekumakad.cz/temata/fair-trade/	
Mervart Václav – SUNFOOD	Pulice 120 518 01 Dobruška	www.e-sunfood.cz	

OXALIS, spol. s r.o.	K Teplinám 663 763 15 Slušovice	www.oxalis.cz
PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz
Vítek Trade s.r.o.	Kollárovo nám. 698/7 772 00 Olomouc	-

Kávové náhražky; výtažky; esence; koncentráty vyrobené z kávy nebo pražené náhražky kávy; kávové slupky

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz	

Ostatní nealkoholické nápoje

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
COUNTRY LIFE s.r.o.	Nenačovice 87 266 01 Beroun 1	www.countrylife.cz	
STEVIKOM s.r.o.	Husitská 36 130 00 Praha 3	www.kombucha-praha.cz	

Pivo ze sladu

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
PROEURO s.r.o.	Na Pískách 65 160 00 Praha 6	www.sunval.cz	

Vína z čerstvých hroznů kromě šumivých; vinný mošt

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Abrle Josef, Ing. – Pollau	čp. 191 692 01 Pavlov	-	
Bio nebio s.r.o. – Provozovna I.	Na Návisi 12 250 63 Veleň – Mírovice	www.bionebio.cz	

Botanicus, spol.s r.o.	Ostrá 8 289 26 Lysá nad Labem	www.botanicus.cz
PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.	Lipová 40 788 32 Staré Město pod Sněžníkem	www.probio.cz
VINNÝ SKLEP EBEN – VLASTIMIL PEŘINA	Valtická 649 691 44 Lednice na Moravě	
VINSELEKT MICHLOVSKÝ a.s.	Luční 858 691 03 Rakvice	www.michlovsky.com

Destilované alkoholické nápoje

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Olga Syrovátková – Zámecké sady Chrámce	Chrámce 14 434 01 Most	www.zameckesadychramce.com	

REJSTŘÍK „FAIR TRADE“ PRODEJNÍCH MÍST

Spravedlivý obchod – „Fair Trade“ je obchodní partnerství, jehož cílem je přímá a účinná podpora znevýhodněných výrobců z rozvojových zemí. Toho se snaží docílit především poskytováním „férových“ obchodních podmínek pro zapojené výrobce, důrazem na dodržování základních norem pracovního práva a ochrany životního prostředí a zvyšováním informovanosti spotřebitelů o situaci malých zemědělců a řemeslníků v rozvojových zemích.

„Fair Trade“ tak poskytuje konkrétním lidem v rozvojových zemích šanci vymánit se z bludného kruhu bídy vlastními silami a žít důstojný život.

Fair Trade současně dává nám, spotřebitelům, jedinečnou možnost snadno a účinně podpořit jiný ekonomický model, dát hlas jinému způsobu obchodování a výroby a v neposlední řadě získat velmi kvalitní výrobky za odpovídající cenu.

Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání

Rejstřík obsahuje nikdy nekončící seznam „Fair Trade“ prodejních míst v České republice. U každého prodejce je uveden název firmy, kontakt, adresa webových stránek (pokud existují) a seznam prodávaných výrobků (je-li k dispozici).

FAIR TRADE PRODEJNÍ MÍSTA V ČR

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámky
Na Zemi	Panská 9 602 00 Brno		
CEFEOB	Němčičky 17 671 53 Jevišovice		
Fair Trade obchůdek CEFEOB	Mikulášská 10 101 00 Praha 10		
Večerka	Gorkého 16 602 00 Brno		
ZO ČSOP Libosváry	Libosváry 19 Horšovský Týn		
Kavárna Art	Cihlářská 19 602 00 Brno		
Biopotraviny	Galerie Vaňkovka 602 00 Brno		
Kancelář Ekumenické akademie Praha	Sokolovská 50 186 00 Praha 8	http://www.ekumakad.cz/ temata/fair-trade/	
	Na Mičánkách 1 101 00 Praha 10		
SERAF	Rooseveltova 15 Plzeň		
Zdravá výživa u Měniné brány	602 00 Brno		
Obchůdky Jednoho světa	Korunní 60 120 00 Praha 2		
	Klimentská 18 120 00 Praha Nové Město		
Albio obchody	Truhlářská 18 110 00 Praha 1	www.albiostyl.cz	
	Dejvická 26 160 00 Praha 6		
	Nám. 14. října 17 150 00 Praha 5		
BIOMARKET VÍTEK	Vinohradská 53 120 00 Praha 2	www.biomarketvitek.cz	
Čajírna a káfirna	U Tří lvů 4 370 01 České Budějovice	www.cajirnakaфирna.cz	

Ekologická poradna CEV Pálava	Náměstí 32 417 04 Mikulov	http://www.cev.palava.cz/ ekoporadna.htm
Ekoporadna a obchůdek Podblanického ekocentra	Pláteníkova 264 Vlašim	http://www.csopvlasim.cz/
Kancelář Hnutí Duha	Dolní náměstí 772 00 Olomouc	http://www.hnutiduhaolomouc
Kavárna na půl cesty	Nová ulice č. 3 České Budějovice	http://www.mesicvedne.cz
Klub Ryba Naruby	Mánesova 87 120 00 Praha 2 – Vinohrady	http://www.rybanaruby.net/
Lékárna Chrpa	Krejnická 2021 140 00 Praha 4	–
Obec křesťanů	Na Špejcharu 3 170 00 Praha 7	http://www.obeckrestanu.cz/ index_cs.html
Pražská kancelář INEX-SDA	Senovážné náměstí 24 110 00 Praha 1	www.inexsda.cz
Silk road International s.r.o.	Purkyňova 2 110 00 Praha 1	
VARA ČR	Roosveltova 21/32 Litvínov	

REJSTŘÍK ČESKÝCH „EKOLOGICKY ŠETRNÝCH VÝROBKŮ“

Výrobky označené ochrannou známkou – ekoznačkou „Ekologicky šetrný výrobek“ – dávají spotřebitelům státní garanci toho, že na základě hodnocení byly u výrobků minimalizovány nepříznivé vlivy na životní prostředí a přírodní zdroje, které vznikají při jeho výrobě, užívání i likvidaci, a přitom tyto výrobky splňují ostatní kritéria a normy kvality. Také výrobcům poskytuje ekoznačka výhody. Zlepšuje jejich image a dává náskok před konkurencí. Výrobci mají lepší podmínky při exportu a možnost využívat dlouhodobé půjčky ze Státního fondu životního prostředí. Dále jsou jejich výrobky preferovány při státních zakázkách a výběrových řízeních ve smyslu usnesení vlády č. 720/2000.

Zdroj: Česká informační agentura životního prostředí

Vybrali jsme pro Vás 18 výrobních kategorií ekologicky šetrných výrobků a služeb.

„Ekologicky šetrné výrobky“ a služby jsou v rejstříku rozděleny do kapitol podle výrobních kategorií. V každé kapitole naleznete seznam všech výrobců a poskytovatelů služeb, jejichž výrobky či služby byly oceněny ekoznačkou „Ekologicky šetrný výrobek“. U každého výrobce nebo poskytovatele služeb uvádíme název firmy, kontakt a adresu internetových stránek a ponecháváme prostor pro Vaše poznámky například pro telefonní čísla či e-mailové adresy.

PRACÍ PROSTŘEDKY PRO TEXTILIE

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
MISSIVA spol. s r.o.	V oblouku 588/21 400 07 Ústí nad Labem	www.missiva.cz	
QALT Rakovník, spol. s r.o.	Zavidov č. 72 270 35 Petrovice u Rakovníka	www.qalt.cz	

TEKUTÉ ČISTIČÍ PŘÍPRAVKY

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
ZENIT spol. s r.o.	Pražská 162 286 01 Čáslav	www.zenit-caslav.cz	
MISSIVA spol. s r.o.	V oblouku 588/21 400 07 Ústí nad Labem	www.missiva.cz	
GOLDEN PRODUCTS Slovakia, spol. s r.o.	Sokolská 5 811 04 Bratislava		
LIBERTY-TOP-TECH spol. s r.o.	Jankovcova 13 170 00 Praha 7 - Holešovice	www.simplegreen.cz	
ALFA CLASSIC a.s.	Štěrboholská 21 100 00 Praha 10	www.alfaclassic.cz	

TENZIDOVÉ MYČÍ KOSMETICKÉ PŘÍPRAVKY

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
MISSIVA spol. s r.o.	V oblouku 588/21 400 07 Ústí nad Labem	www.missiva.cz	
WORX Environmental Products Inc., Calgary, Canada, Miloš Gruber, BOLDczech Export-Import	Travčice 5 412 01 Litoměřice		
ALFA CLASSIC a.s.	Štěrboholská 21 100 00 Praha 10	www.alfaclassic.cz	

HYGIENICKÝ PAPÍR ZE SBĚROVÉHO PAPÍRU

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Papírny Vltavský mlýn Loučovice a.s.	382 76 Loučovice 36	www.pvm.cz	
MERIDA Hradec Králové spol. s r.o.	Zemědělská 898 500 03 Hradec Králové	www.merida.cz	

GRAFICKÝ PAPÍR ZE SBĚROVÉHO PAPÍRU

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Krkonošské papírny a.s.	Nádražní 266 543 71 Hostinné	www.krpa.cz	
OPTYS, spol. s r.o.	Rybářská 44 746 01 Opava	www.optys.cz	

PAPÍROVÉ ODNOSNÉ TAŠKY A NÁKUPNÍ PYTLE

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Mondi Flexibles Štětí a.s.	Litoměřická 272 411 08 Štětí	www.mondipackaging.com	

LEPENKA A KARTON ZE SBĚROVÉHO PAPÍRU A VÝROBKY Z NICH

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
EMBA spol. s r.o.	512 47 Paseky nad Jizerou	www.emba.cz	
KORONA Lochovice, spol. s r.o.	267 23 Lochovice 20	www.korona-lochovice.cz	

AGLOMEROVANÉ MATERIÁLY NA BÁZI DŘEVA A VÝROBKY Z NICH

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
HON – NÁBYTEK spol. s r.o.	747 45 Skřipov 224	www.hon.cz	
INTERIER ŘÍČANY a.s.	Černokostecká 1623 251 01 Říčany	www.alfainterier.cz	
JOSEF ŠEBEK – INTEBO	Jílovská 320 252 45 Zvole u Prahy	www.intebo.cz	
Dřevozpracující výrobní družstvo	Stromořadní 1098 675 51 Jaroměřice n. Rokytou	www.dvdjaromerice.cz	

TECHO a.s.	U továren 770/1b 102 00 Praha 10	www.techo.cz
SAMAS Česká republika spol. s r.o.	Krouna 332 539 43 Krouna	www.samas.cz
INTERIOR PFD spol. s r.o.	K červenému dvoru 35 130 54 Praha 3	www.interior.cz
Truhlářství Eva Mikešová	387 19 Čestice 134	www.konexpb.cz
Truhlářství PROFIL spol.s r.o.	Hradská 280 396 01 Humpolec	www.profil-nabytek.cz
DH Dekor spol. s r.o.	Lnářská 1602 396 01 Humpolec	www.dhd.cz
EXBYDO spol. s r.o.	Sadová 1106 393 01 Pelhřimov	www.exbydo.cz
ALAX spol. s r.o.	Nádražní 3 150 05 Praha 5	www.alax.cz
KOŘAN NÁBYTEK spol. s r.o.	Pěnkavova 16 317 03 Plzeň	www.koran.cz
ARTIK II spol. s r.o.	Tyršova 63 397 01 Písek	www.artik.cz
MY DVA holding a.s.	Jankovcova 53 170 00 Praha 7 - Holešovice	www.mydva.cz
STARKON Nová Říše spol. s r.o.	Bohuslavice 51 588 56 Telč	www.starkon.cz
VLABO, s.r.o.	Peciny 206 570 01 Litomyšl	www.vlabo.cz
Ing. Vladislav Uličný – INTEXT	Hlubčická 52 794 01 Krnov	
MERCI spol. s r.o.	Hviezdoslavova 55b 627 00 Brno	www.merci.cz
PROMA REHA spol. s r.o.	Nerudova 292 552 03 Česká Skalice	www.promareha.cz
SOLODOOR, a.s.	Nádražní 166 342 53 Sušice	www.solodoor.cz

NÁTĚROVÉ HMOTY ŘEDITELNÉ VODOU

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
BARVY TEBAS, spol. s r.o.	Poděbradská 195/7 190 05 Praha 9	www.barvytebas.cz	
TELURIA spol. s r.o.	679 65 Skrchov	www.teluria.cz	

Meffert ČR spol. s r.o.	Náchodská 2397/23 193 00 Praha 9 - H. Počernice	www.meffert.cz
Pavel Šourek – ARCON	Průmyslová 42 466 01 Jablonec nad Nisou	www.psarcon.com
AVIS-COLOR, s.r.o.	Krátká 388/2 460 01 Liberec 3	www.stavebni-chemie.cz
SYNPO, a.s.	S. K. Neumanna 1316 532 07 Pardubice	www.synpo.cz
MISTRAL, a.s.	Slavoňov 549 01 Nové Město n. Metují	www.mistral-paints.cz
BONA ČR, spol. s r.o.	Ohradní 65 145 00 Praha 4	www.bona.com
BALAKOM, a.s.	Podvihovská 12 747 70 Opava 9 - Komárov	www.balakom.cz

LEPIDLA A TMELY ŘEDITELNÉ VODOU

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Teluria, spol. s r.o.	679 65 Skrchov	www.teluria.cz	
BONA ČR, spol. s r.o.	Ohradní 65, 145 00 Praha 4	www.bona.com	

TEXTILNÍ VÝROBKY

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
HYBLER, spol. s r.o.	Bavlnářská 137 513 17 Semily	www.hybler.cz	

ZRCADLA PRO INTERIÉRY

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
GLAVERBEL CZECH, a.s.	Sklářská 450 416 74 Teplice	www.glaverbel.cz	

TEPLOVODNÍ KOTLE NA PLYNNÁ PALIVA VYBAVENÉ ATMOSFÉRICKÝM HOŘÁKEM

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
STIEBEL ELTRON spol. s r.o.	K Hájům 946 155 00 Praha 5	www.stiebel.cz	
ModraTherm Bohemia spol. s r.o.	V zátíší 908 252 30 Řevnice	www.modratherm.sk	
Thermona spol. s r.o.	Stará Osada 258 664 84 Zastávka u Brna	www.thermona.cz	
Robert Bosch, odbyt. spol. s r.o., divize JUNKERS	Pod Višňovkou 25 142 01 Praha 4	www.junkers.cz	
ŽDB a.s., záv. top. techniky VIADRUS	Bezručova 300 735 93 Bohumín	www.viadrus.cz	
Protherm spol. s r.o.	Praha – Chráštany 188 252 19 Chráštany	www.protherm.cz	
Vaillant spol. s r.o.	Poděbradská 55/88 194 00 Praha 9	www.vaillant.cz	

TEPLOVODNÍ KOTLE NA PLYNNÁ PALIVA VYBAVENÉ HOŘÁKEM S NUCENÝM PŘÍVODEM SPALOVACÍHO VZDUCHU

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
PRODEMCO Praha spol. s r.o.	Famulíkova 12/1134 182 00 Praha 8	www.prodemco.cz	
PROTHERM spol. s r.o.	Praha Chráštany 188 259 19 Chráštany	www.protherm.cz	
Procom Bohemia spol. s r.o.	Na Dolíku 53 250 01 Stará Boleslav	www.geminox.cz	
ŽDB a.s., záv. top. techniky VIADRUS	Bezručova 300 735 93 Bohumín	www.viadrus.cz	
VIPS gas, spol. s r.o.	Vaňurova 297/16 460 01 Liberec 3	www.vipsgas.cz	

TEPLOVODNÍ KOTLE TEPLOVODNÍ PRŮTOČNÉ NA PLYNNÁ PALIVA DO VÝKONU 50 KW

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
INTERCONTI GRUPPO IMAR Partner s.r.o.	V chobotě 1037 282 01 Český Brod		
H & I Trading Company spol. s r.o.	Karlická 9/37 150 00 Praha 5 - Radotín	www.nefit.cz	
Robert Bosch, odbyt. spol.s r.o., divize JUNKERS	Pod Višňovkou 25 142 01 Praha 4	www.junkers.cz	

K – Import s.r.o.	Čejkova 62 615 00 Brno	
ŽDB a.s., závod top. tech. VIADRUS	Bezručova 300 735 93 Bohumín	www.viadrus.cz
Protherm spol. s r.o.	Praha – Chrášťany 188 252 19 Chrášťany	www.protherm.cz
Vaillant spol. s r.o.	Poděbradská 55/88 194 00 Praha 9	www.vaillant.cz
BAXI HEATING (Czech Rep.), spol. s r.o.	Jeseniova 2770/56 130 00 Praha 3	www.baxi.cz
Thermona, spol. s r.o.	Stará osada 258 664 84 Zastávka u Brna	www.thermona.cz
Viessmann, spol. s r.o.	Chrášťany 189 252 19 Rudná u Prahy	www.viessmann.cz
Procom Bohemia spol. s r.o.	Na Dolíku 53 250 01 Stará Boleslav	www.geminox.cz
VIPS gas, spol. s r.o.	Vaňurova 297/16 460 01 Liberec 3	www.vipsgas.cz

TEPLOVODNÍ KOTLE PRO ÚSTŘEDNÍ VYTÁPĚNÍ NA SPALOVÁNÍ BIOMASY

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
VERNER a.s.	Sokolská 321 549 41 Červený Kostelec	www.verner.cz	
ATMOS – Jaroslav CANKAŘ & syn	Velenského 487 294 21 Bělá pod Bezdězem	www.atmos.cz	
HAMONT Contracting and Trading spol. s r.o.	Sedliště 227 739 36 Frýdek-Místek	www.hamont.cz	
ŽDB a.s., záv. top. techniky VIADRUS	Bezručova 300 735 93 Bohumín	www.viadrus.cz	

SVĚTLÉ A TMAVÉ INFRAZÁŘIČE NA PLYNNÁ PALIVA

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
KASPO – Praha spol. s r.o.	Nový Zlíčov 3172/6, 150 00 Praha 5	www.kaspo.cz	

TURISTICKÉ UBYTOVACÍ SLUŽBY

Adresa	Kontakt	www stránky	Poznámka
Hotel Adalbert	Břevnovský klášter Markétská 28/1, 169 00 Praha 6	www.hoteladalbert.cz	

Autoři: Leona Kupčíková (ÚEP, o.p.s. – leona.kupcikova@ekopolitika.cz)
Jaromír Pacák (ÚEP, o.p.s. – jaromir.pacak@ekopolitika.cz)
Foto obálka: Petra Zvěřina Bučková (zverka@volny.cz)
Grafické zpracování: Linda Marečková (linda.mareckova@gemmapress.cz)
Jazyková korektura: Dagmar Němcová
Vydal: Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Kateřinská 26, 120 00 Praha 2
<http://ekopolitika.cz>
Tisk: Tiskárna Gemmapress spol. s r.o., Kubrova 27, 252 16 Nučice
Náklad: 1 000 ks
Počet stran: 96

© Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Kateřinská 26, 120 00 Praha 2, 2006.
ISBN 978-80-903244-0-4

Projekt byl finančně podpořen v grantovém řízení MŽP. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.